

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K). — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 35.

V Ljubljani, dne 28. avgusta 1913.

Leto XXVI.

Praznik našega naroda v Ljubljani.

Pretekla nedelja je bila za naš narod vesel praznik, tako vesel in tako lep, kakršnega ni naš narod na svoji zemlji, na kateri životari že nad 1200 let, še nikdar doživel. Kdor je videl ta dan in kdor je bil priča nedeljskih slavnosti, ga ne bo pozabil nikdar več, dokler bo solnce nanj sijalo.

V Ljubljani, v srcu naše domovine, se vrši vsako leto več ali manj shodov, prireditev, na katerih se razni stanovi posvetujejo o svojih zadevah, na katerih se obravnavajo razna za naše ljudstvo več ali manj važna vprašanja. Preteklo nedeljo se je zbral v Ljubljani ves naš narod, vsa naša domovina po svojih zastopnikih. Zbral se je naš narod tak, kakor je v resnici. Od majhnih dečkov in deklic v ljudski šoli do naših bogoslovnih profesorjev, naših voditeljev-politikov! Vmes pa naši rokodelski vajenci, pomočniki, mojstri, delavci, kmetje, naši študentje, visokošolci, profesorji, uradniki, duhovniki, naši fantje, dekleta, pevci, telovadci, naše matere in gospe, naši očetje, poslanci župani, občinski odborniki. Vsi so korakali eden za drugim, kakor ena sama družina domači, kakor bi bili vsi izpod ene strehe in kakor bi zrastle vsi pri enem ognjišču. Nikjer nobene napetosti, nobene stanovske bahave prešernosti, kakor deca erega očeta in ene matere. Na vso to nezmerno armado, ki je stala na ljubljanskih trgih in stopala po ljubljanskih ulicah, se je zdelo, kakor da bi počivale v solnčnem svitu ljubezen in božji blagoslov. Bog te ohrani na pravi poti, ljudstvo katoliško, slovensko, Bog rosi nate blagoslov božji in spremljaj te na tvoji prihodnji poti.

Preteklo nedeljo smo se katoliški Slovenci uvrstili v Ljubljani v bojne vrste, v armado, da smo jo skupaj pregledali, koliko nas je in kakšni smo! Prvikrat v vrstah! Poznamo se sicer že od nekdaj, ali razmetani smo na vse vetrove in raztrgani na vse strani sveta. Vedeli smo, da nas je precej, ali da nas je toliko in v nas toliko moči, iskrenosti in medsebojne ljubezni, se nismo nadejali.

Ta katoliški shod je živa priča, kakšne sadove rodi neumorno delo. Čez dvajset let bo že, kar je prišel prvi klicar in prvi zidar, sedanji krški škof dr. Mahnič, in dramil slovenski narod na delo in brambo za ohranitev dedščine naših pradedov: vere katoliške in slovenske zemlje. Dvajset let dela! Te katoliške čete in organizacije, ki so korakale po ljubljanskem mestu, so sad znoja in žrtev. Koliko solza, koliko potu, žrtev, denarja, skrbi, truda se jih drži! Hvala Bogu, vse to ni bilo zaman. Danes imamo pred seboj katoliško armado slovenskega naroda, izurjeno v orožju, preskušeno v bojih, vajeno vojske in miru, vsekdar pripravljeno braniti do zadnjega diha svojo srečo, svojo vero in svojo zemljo.

× × ×

Katoliški dijaki.

Hrvatsko-slovenski katoliški shod se je pričel preteklo soboto zjutraj s sveto mašo v stolnici. Iz vseh strani slovenske zemlje se je zbralo polno dijakov srednjih šol in vseučilišč, ki so imeli v stolni cerkvi sveto mašo in sv. obhajilo. Kako vesel jih mora biti človek teh mladih ljudi, polnih upanja in

navdušenih za lepo, krepostno življenje. Marsikdo njih je imel morda v žepih komaj par grošev, ali tega veselja si ni dal vzeti, da ni prišel v Ljubljano med svoje tovariše nasrkat se poguma in potrjenja svojega prepričanja. V soboto so imeli cel dan svoja posvetovanja.

Večer mladine.

V soboto zvečer je imela v prostorih hotela »Union« svoj večer katoliška mladina. Vsi prostori največjega hotela v Ljubljani so bili napolnjeni do zadnjega prostorčka. Prišli so češki, poljski, hrvatski fantje, dijaki, telovadci, naši politiki, duhovniki, škofje. Kamorkoli si stopil, povsod polno ljudstva, čete naših fantov! Večer, katerega je v soboto zvečer pripravila gostom mladina, se je izvršil na vse sijajno. Dvorana »Uniona« je bila velikokrat premajhna, da bi sprejela tisočere množice. Večer je otvoril predsednik »Danice«, visokošolec Kobler. Pozdrav mladine veljaj mladosti domovine, ki je zvalila skupaj vse, kar ima. Še več, povabila je tudi vse svoje rodne slovenske brate.

Predsednik večera je bil predsednik »Zveze Orlov«, dr. Lovro Pogačnik, za podpredsednike načelnik moravskega Orla Prikril, zagrebški odvetnik dr. Markulin, predsednik mladinske zveze na Dunaju Beneš in visokošolec Kobler. Večer so počastili s svojim posetom nadškof zagrebški dr. Bauer, škof Šarič iz Sarajeva, škof Gjirovoje iz Splita, tržaški škof dr. Karlin, ljubljanski škof dr. Jeglič in krški vladika dr. Anton Mahnič, kateri so bili pri pozdravu predsednika burno pozdravljali.

ni. Posebno pri pozdravu, ki je veljal dr. Mahnič, so minute trajajoči živio-klici dokazovali, kako se vsak zaveda, kaj je dr. Mahnič Jugoslovanom. Od državnih in deželnih poslancev so se udeležili večera deželni glavar dr. Iv. Šusteršič, deželni odborniki dr. Lampe, dr. Pegan in dr. Zajc, češka poslanca Navratil in Jilek, dr. Jankovič, dr. Benkovič, Brenčič, profesor Jarc, Gostinčar, dr. Korošec, dr. Verstovšek in hrvatski poslanec dr. Milobar. Pristrčno so bili pozdravljeni knez Hugo Windischgraetz s soprogo, poljski knez Sapieha iz Krakova in znani dobrotnik orlovke misli graščak Gutmanstal. Prvič smo ta večer pozdravili češke Orle, poljske Sokole, poljske sokolske strelce. Bilo je tudi mnogo drugih odličnih oseb poljskih, čeških in hrvaških. Pristrčno je predsednik pozdravil vse organizacije kar skupno, in končal z besedami: Vse verne Slované druží krščanska misel. V zavesti, da le tisti, ki so pravi katoličani, so obenem dobri državljani in morejo biti dobri narodnjaki, bodite pristrčno pozdravljeni.

V imenu škofov je pozdravljal nadškof koadjutor dr. Bauer. Veseli ga, da se zborovanje vrši v času, ko je na Slovenskem zmagala med mladino krščanska misel. Kakor bolj prodira ta misel v mlada srca, toliko bolj gledamo s polnim zaupanjem v bodočnost. V imenu škofov želi obilo blagoslova in uspehov za naše ljudstvo.

Deželni glavar dr. Ivan Šusteršič pozdravlja v imenu dežele Kranjske, v imenu katoliškega odbora. Uverjeni bodite, da je naše ljudstvo katoliško in ostane tudi, zato bide na tem shodu srce hrvatsko - slovenskega ljudstva. — Bodite pozdravljeni v imenu cele dežele! Bratska srca so vas privedla, bratska srca sprejemajo mile brate hrvaške, češke in poljske. Bratje smo po rodu in krvi, pa tudi po Kristusu. Na ta praznik katoliškega slovanstva se bo sklenila med nami trdna, nerazrušljiva vez, katero bo Bog blagoslovil v čast in blagor vsega slovanstva.

Nato so pozdravili našo mladino Čehi, Poljaki Hrvatje in Slovaki.

Posebno je vzradostil s svojim pozdravom naš brat Vincenc Tuhtar iz Westfalske na Nemškem v imenu Slovencev v Nemčiji. Doma ni kruha, morali smo v svet. Ni nam dobro v tujini, a vsi hočemo zvesti ostati veri in rodu in visoko držati svojo narodnost. Slovenci, Poljaki, Čehi in Rusini se čutimo eno in po naročilu vseh teh bratov vam prinašam svoj pozdrav.

Slovenska Filharmonija je igrala med pozdravi vse slovanske himne, katere je občinstvo spremljalo z lepim petjem.

Predsednik dr. Pogačnik s pozdravom, želeč obilega uspeha zborovanjem, je končal večer, nakar se je ob svira-uju in petju razvila domača zabava.

Gostje prihajajo.

Še nikdar, odkar stoji staroslavno ljubljansko mesto, ni videlo med svo-

jimi zidovi toliko ljudstva zbranega kakor letos ob katoliškem shodu. V soboto, posebno pa v nedeljo cel dan, se je kar drenjalo ljudstvo po ulicah in trgih. Kamorkoli si stopil, cele reke in gruč gostov in tujcev, ki so nosili svoje kovčke, prtljago spravljat, iskat stanovanja; drugi so si zopet ogledovali mesto. Polno tujih obrazov, v vseh mogočih nošah, telovadcev. Bošnjaki, Dalmatinci, Hrvatje, Čehi, Poljaki, Rusini! Vlaki so kar drdrali eden za drugim in prinašali nove množice ljudstva v mesto. V soboto popoldne so prišli Dalmatinci, in sicer ob 3. uri. Pozdravil jih je na kolodvoru državni poslanec Povše. Nato je došel posebni vlak s Čehi. Silna množica jih je pozdravila. V imenu Orlov in pripravljalnega odbora je Čeha pozdravljala dr. L. Pogačnik. Gospe in gospodične so goste obsule s cvetjem. Napravil se je po Dunajski cesti krasen spreved v mesto. Zvečer je došel posebni vlak iz Zagreba. Ko je goste pozdravil predsednik pripravljalnega odbora dr. J. Gruđen, je velikanska množica obkolila goste, prepeva je hrvaške in slovenske pesmi in jim do »Uniona« skozi Kolodvorske ulice napravila špalir. Vse je klicalo bratom, — bil je sprejem, kakršnega še nismo videli v sicer mrzli Ljubljani. Ravnotako so bili sprejeti Poljaki in bratje iz Nemčije. Pripravljalni odbor in reditelji so bili celo noč na nogah. Vlak je prihajal za vlakom — 15 posebnih vlakov. Vse to pa se je izvršilo v najlepšem redu.

Skoro vsakega vlaka je pričakovala na kolodvoru godba, velike čete Orlov in množice ljudstva, ki so goste z »Živio«-klici in s prepevanjem slovenskih pesmi z godbo na čelu spremljale po natlačeni ulicah na njihova domovanja. V nedeljo zjutraj so pritiskale v Ljubljano silne množice. Hrvatje iz Reke, Štajerci, Korošci, Tržačani, Goričani, Gorenjci, Kamničani, Dolenjci itd. Policija sodi, da je prišlo v Ljubljano ta dan nad 30.000 tujcev. Samo vstopnic za katoliški shod se je prodalo blizu 20.000.

Slavnostni spreved. — Zmagoslaven pohod našega naroda.

Najlepši prizor, kar smo jih kdaj videli v Ljubljani, je bil slavnostni spreved. Vsi ljudje brez razlike strank javno priznavajo, da jih je ta spreved naših ljudi naravnost razočaral.

V nedeljo zjutraj se je začelo v Ljubljani veliko gibanje. Hiše, mimo katerih se je premikal spreved, so se odele večinoma v zastave in zelenje. Po ulicah so korakale že pred 7. uro velike čete ljudstva, telovadci, dekleta v narodnih nošah, na svoje zbiralne prostore. Na strehi »Katoliške tiskarne« so se oglasile mogočne fanfare, ki so dale znamenje, da se spreved uredi. V ljudstvo je šinilo novo življenje. Spreved se je uredil in začel pomikati naprej.

Množice v narodnih nošah so šle poljubno, ostali po šest v vrsti. Spre-

vod se je pomikal po Kopitarjevi ulici, jubilejnim mostu, Resljevi cesti, po cesti mimo južnega kolodvora, Dunajski cesti, Selenburgovi ulici na Kongresni trg.

Slavnostni spreved so otvorili štirje čvrsti slovenski Ziljan iz probujajočega se slovenskega Korotana. Jahali so brez sedel, kakor pribiti na konjih s slovensko trobojnico na čelu. Njim so se pridružili stasiti konjeniki z Viča. Sledila jim je vrsta belokranjskih fanfaristov, ki je svirala narodne pesmi.

Za njimi so korakali deželni odborniki kranjski, državni in deželni poslanci, župani, občinski svetovalci, gotovo poldrug tisoč.

Sledile so deputacije 6 slovenskih društev iz Nemčije, in sicer iz Hamborna, Gladbecka, Gelsenkirchna, Meerbecka, Hochheide in Osterfelda v rudarskih nošah, zastavonoše s sabljami.

Za njimi Poljaki, okoli 100 oseb z zastavami. Pozornost so zbudile Poljakinje v svojih krasnih nošah, Poljaki v svojih šlahčiških uniformah, telovadci, kmetje in delavci.

Poljska skupina je bila sprejeta s tisto ljubeznijo in živim zanimanjem, ki je slovensko katoliško ljudstvo odnekad kaže za ta plemeniti narod.

Potem so sledile češke deputacije izredno slikovito so učinkovale krasne hanaške nošnje.

Nato so šli Hrvati, nad 1000, možje, mladeniči in žene v narodni noši, osobito lep pogled je nudila dolga vrsta hrvatskega duhovništva, ki je pela »Le-po našo domovino«, hrvatski dijaki in akademiki, več sto.

Potem dolga vrsta Dalmatincev.

Ljubek vtisek je napravljala nato, skupina deklic v kranjskih narodnih nošah, nalašč za to priliko oživljenih; oko se ni moglo nagledati tega izvanrednega prizora. Kako samozavestno in ponosno so stopale! In nihče izmed teh malih ni ves čas omagal!

Za njimi koraka mladi slovenski orlovski naraščaj.

Koroški Slovenci! Okoli 1200 jih je; vidiš vse različne vrste koroških narodnih noš, osobito pa učinkujejo postavne Ziljanke; vsi vihte v rokah slovenske trobojnice.

Za njimi dolga vrsta naših akademskih starešin in akademikov.

Slede češki Orli in češke Orlice, okoli 300, potem hrvatski katoliški telovadci, za temi pa naši slovenski Orli. Bila jih je nepregledna vrsta, najmanj 2000. Velikansko število Orlov je naredilo na vso Ljubljano silen vtis. Ni bilo teh rdečih vrst ne konca ne kraja. Kakor bi se iz tal jemali vrsta za vrsto brez konca in kraja. Sami mladi, čvrsti, korajžni fantje, zdravje na licu in veselje v srcu. Prizor, katerega ne bomo nikdar pozabili! Katoliški fantje so to, naš up in naš ponos in naša prihodnost. Pravijo, da so te čete nasprotnike ki so stali ob potu, naravnost potrle.

Sedaj pa kranjske narodne noše! Skupina, tako krasna, da očara vsakega; možje in fantje, žene in dekleta, nepregledna množica, gotovo okoli 2500, skupina se s skupino pestro menjava.

Potem Belokranjci in Belokranjce.

Slede Primorci in Primorke, osobito veliko skupino tvori Trst in okolica, njihove narodne noše so v svoji priprosti lepoti predmet največje pozornosti.

Krasen pogled. Videli smo prelepe avbe, tudi stare avbe iz pristnega obledelega zlata, veliko starih peč in novih avb in novih peč. Spređaj so hodile dekleta v avbah s pestrimi krili in rutami, zadaj dekleta in žene v črnih svilenih krilih z belimi pečami, za temi pa belo oblečeno ženstvo (Belokranjsko) in Primorke. Res, bilo je veselje, gledati te noše.

Potem korakajo naše »Bogomile«, ki jih skoro ni mogoče prešteti.

Za temi pevke in pevci pod zastavo »Ljubljane«.

Za njimi korakajo odborniki in uradniki ljubljanskih gospodarskih zavodov.

Velika je skupina slovenskih katoliških učiteljic in učiteljev; s ponosom se obrača nanje oko vsakega gledalca.

Slede rokodelska društva, zastopstva Krščansko socialne zveze iz vseh slovenskih dežel, Jugoslovanske strokovne zveze, rudarjev, Prometne zveze itd.

Za njimi korakajo tisoči in tisoči naših moških Marijinih družb.

V vsej tej nepregledni množici, ki je štela gotovo mnogo nad 20.000 oseb, je vladal najuzornejši red, vtisk tako vsake skupine zase kakor celote je bil silen, navdušenje in radost je dala vsemu življenje in ko so vsi defilirali pred tribuno cerkvenih knezov in svetnih gospodov, so zaorili iz vseh skupin živio-klici, zastavice so krožile po zraku, mahalo se je z robci, naša brhka dekleta, gorenjski možje, gosti iz tujine, od otročičev do starcev, vsi so pripomogli k tej nepozabni sliki.

Godb, ki so v sprevedu svirale, je bilo 12, zastav 141.

Red so vzdrževali poleg državne policije, ki je tu izvrstno poslovala, ognjegasci iz bližnje okolice, ki so delali ob straneh cest špalir.

Po cestah, koder se je pomikal spreved, je stalo na tisoče in tisoče ljudstva, ki je gledalo spreved in živahno z robci in živio-klici pozdravljalo goste. Vsa okna, vsi balkoni so bili polni gledalcev. Včasih je zabučal po cestah vihar navdušenja, vzklikov in ceste so kar vtonile v morju glasov in petja. Spreved je trajal ravno 1 uro. Zagrizeni liberalni Ljubljančani so seveda stali mrzlo in nemo na strani in gledali. Govorijo vedno o narodu, a njih srce je mrzlo in hladno!

Prišli so bratje k nam iz Amerike, iz Nemčije, naši toli preganjani Korošci, ljubki Primorci, dragi nam Hrvat-

je, Čehi, Poljaki, misionar p. V. Kovač iz Kitajskega, naš narod, naša kri je bila v Ljubljani in vendar naš liberallec nima zanj srca, ne tople besede, ne prijaznega pogleda! Na svetu sovraštvo do vernega človeka, pa naj bo potem karkoli hoče — četudi Slovenec.

Sv. maša pred nunsko cerkvijo na Kongresnem trgu.

Spreved se je začel pomikati po 9. uri in prišel na Kongresni trg po 10. uri. Kongresni trg, predvsem deželni dvorec in ospredje nunske cerkve, je bilo krasno ozaljšano. Od okna do okna so se vile girlande, v sredi velika podoba Brezmadežne, oltar na prostem pred vrati in stopnišče z največjim okusom okrašena, odspređaj dva bela stebra s cesarsko in deželno zastavo.

Med dostojanstveniki, ki so bili tu nameščeni, je bilo predvsem opaziti:

Od cerkvenih dostojanstvenikov:

Nadškof dr. Bauer iz Zagreba, gorški nadškof dr. Sedej, knezoškofi dr. Jeglič iz Ljubljane, dr. Mihael Napotnik lavantinski, Garić iz Banjaluke, Gnivoje iz Splita, dr. Kaltner krški, dr. Karlin iz Trsta, dr. Krapac iz Djakova, dr. Mahnič iz Krka, dr. Marčelič iz Dubrovnika, Fra Misić iz Mostara, dr. Šarić iz Sarajeva, generalni vikar Baron iz Zagreba, prelat Kaczinski iz Varšave, mnogo stolnih kanonikov in v obče visokih cerkvenih prelatoz iz vseh jugoslovanskih dežel, redovniki, med njimi opat stiški, Wiedmann, nemški viteški red in drugi.

Od plemstva: Knez Hugo Windischgraetz in soproga, knez Ladislav Sapieha, princesa Aleksandrina Windischgraetz, grofica Olga Mocenigo, vitez Guttmanstal. — Od deželne vlade: Dež. predsednik eks. baron Schwarz, grof Chorinski, svetnik Kresse, grof Künigl, vitez Laschan. — Od vojaštva: Divizionar Kusmanek, polkovnika Weber in Marjanović, postajni komandant major Putti, vojaški kurat Maračić. — Od deželne uprave: Deželni glavar dr. Šusteršič, zbornični podpredsednik vitez Pogaznik, namestnik deželnega glavarja na Štajerskem dr. Jankovič.

Od koroških Slovencev: dr. Brejc. Bila je navzoča tudi druga poljska gospoda v svojih narodnih odelih, mnogo Poljakov iz Varšave in kraj barona Guttmanstala se je opazil Smirnov, ruski poslanik v Kairu, ki si je prišel veliko slavlje ogledat.

Pregled izpred oltarja na natlačeno polni trg je bil največja stvar, jasno, v vsej solnčni svetlobi žarečo nebo, odzadaj grad, izmed mase širle v zrak neštete zastave, godbe igrajo, ovacija sledi ovaciji.

Sveto mašo je nato bral nadškof-koadjutor zagrebški dr. Bauer. K maši je svirala godba »Slovenske Filharmonije«. Po sv. maši je knezoškof ljubljanski dr. Jeglič prebral

posvetitev brezmadežni Devici Mariji.

»Brezmadežna Devica, Matj božja Marija, vsi zbrani posvetimo sebe in

svoj rod Tebi, ki pri Bogu vse premoreš. Srčno in zaupno Te prosimo, vzemi nas milostno v svoje varstvo in ne dopusti, da bi nas in naš rod premagali sovražniki Tvoji in Tvojega božjega Sina.

Brezmadežna Devica, ki si tako trdno verovala besedam angela Gabriela in si kot Devica rodila Luč, ki razsvetljuje ves svet, pomagaj nam, da ohranimo vero v Boga Očeta, Stvarnika nebes in zemlje, vero v Boga Sina, našega edinega Odrešenika in Učenika, v Boga svetega Duha, ki je poslan cerkvi, da jo ohrani v resnici in obrani vsake zmote.

Brezmadežna Devica, Matj Jezusa, začetnika in nevidnega poglavarja svete nezmotljive in edine zveličavne katoliške cerkve, pomagaj nam, da ostanemo zvesti katoličani, da ne priznamo drugega učitelja in voditelja na potu v večnost, kakor to Sveto Cerkev, ki nam govori po nasledniku sv. Petra, po rimskem papežu in po naslednikih apostolov, po škofih združenih s papežem.

Brezmadežna Devica, ki si strla glavo peklenški kači, pomagaj nam, da uidemo njenemu zalezovanju in premagujemo poželenje oči, poželenje mesa in napuh življenja; pomagaj nam, da ostanemo ne le verni, ampak tudi ponižni, nedolžni, čisti, zmerni, trezni, krotki v besedi in dejanju, polni srčne ljubezni do Boga in do bližnjega.

Brezmadežna Devica, ki si kljub najhujšim bridkostim ostala zvesta Bogu in se sedaj v nebeški slavi vekomaj veseliš, pomagaj, da tudi mi ostanemo v veri in v življenju po veri stanoviti do konca in po smrti pridemo iz te solzne doline v pravo domovino, kjer ne bo ne solz, ne bolečin, ne nevarnosti, ampak popolno veselje ki ga je Bog pripravil njim, ki ga ljubijo, Amen.

Bil je ginljiv trenutek, ko je množica za škofom počasi govorila te molitev, s katero se je slovenski, hrvatski, poljski in češki katoliški narod posvetil Brezmadežni. Takih prizorov je zgodovina le malo videla.

Udanostna izjava Sv. Očetu.

Nato prebere predsednik pripravljalnega odbora dr. Gruđen med viharimi klici sledečo udanostno depešo Sv. Očetu:

Slovenci in Hrvati, zbrani na katoliškem shodu v Ljubljani, nad 20 tisoč mož in mladeničev, da proslavljajo jubilejni spomin slavne zmage Konstantina Velikega nad poganstvom ter se navduše za enake boje zoper nove sovražnike Cerkve in krščanstva, izražajo Vaši Svetosti čuvstva verne vdanosti in ljubezni, prošeč Boga, da ohrani še dolgo svoji Cerkvi Pijsa X., nepremagljivega vodnika v bojih zoper zmote naše dobe.

Našemu cesarju.

Nepozabni trenutek v svoji svečanosti je bil, ko je dr. Gruđen predlagal udanostno izjavo cesarju:

Njegovemu c. in kr. Apostolskemu Veličanstvu. Dvajset tisoč Slovencev in Hrvatov, zvestih podložnikov Vašega Veličanstva, zbranih na katoliškem shodu v Ljubljani, da proslavi spomin prvega krščanskega vladarja Konstantina, obnavlja ob tem slovesnem trenutku svojemu apostolskemu vladarju prisego neomajne zvestobe in vdanosti, proseč z nebes za njegovo osebo vso srečo in blagoslov.

»Zvio«-klici so spremljali skoro besedo za besedo, vihar odobravanja in radostnega vzklikanja je pretresal trg in odmeval daleč po vsem mestu, godbe so intonirale cesarsko pesem, z gradu so začeli pokati topovi!

Ta prizor se je ponovil, ko se je predlagala izjava

prestolonasledniku:

Njegovi c. in kr. Visokosti, nadvojvodu Franc Ferdinandu.

Dvajset tisoč katoličanov slovensko-hrvatskega naroda, ki ga je božja previdnost postavila na južni branik habsburške države, poklanja vaši cesarski in kraljevi visokosti čustva neomejenega spoštovanja in vdanosti.

Neizbrisno se bo vsakemu udeležencu ta dogodek v svoji mogočnosti vtisnil za celo življenje. Množica je po teh vdanostnih izjavah, priklopelih iz dna src začela peti Marijine pesni.

Sprevod se je potem v najlepšem redu pomikal proti slavnostnemu prostoru na dvorišče domobranske vojašnice.

Tudi med potjo nazaj, posebno na Mestnem, Vodnikovem trgu in na Poljanski cesti so dali tisoči in tisoči duška svoji duši, svojemu srcu in svojim čustvom. Ves sprevod je bil kakor ena sama čudovito lepa pesem, pesem našega naroda, naše zemlje. Težko je popisati te prizore, kdor jih ni sam doživel. Toliki tisoči, vsi prežeti ene misli, toliko src, povezanih z eno samo vezjo, toliko rok, pripravljenih za eno delo, toliko iskrenosti in ognja v očeh in toliko ljubavi do križa in zemlje naše! Zdelo se nam je, kakor da bi gledali v sanjah. In vendar, to je bilo resnica, to je bil naš katoliški, slovenski narod!

Slavnostno zborovanje.

Dvorišče domobranske vojašnice, kamor je dospel sprevod po dvanaajsti uri, je bilo zelo lepo okrašeno, od okna do okna notranjih treh front so se vili venci, govorniški oder, ki je imel prostora za sila oseb, s podobo cesarjevo in papeževo, tudi vsa okna polna gledalcev.

Na predsedniškem odru so se opazili poleg že imenovanih dostojanstvenikov še: knez Ernst Windischgrätz z grofco Paar, vsi državni in deželni poslanci S. L. S., hrvatska poslanca Hrvaj in Milobar, deželna poslanca Navratil, Gilek in drugi, osobito pozornost je vzbujal iz Kitajske na katoliški shod došli misionar O. Veselko Kovač v mandarinski obleki, veliko je bilo poleg civilnih dostojanstvenikov prelatov, opatov i. dr.

Ko se silna množica zbere, zastave porazvrste, pozdravi kanonik dr. Gruden navzoče sledeče:

Prvo, kar mi v tem trenutku srce veli, je z a h v a l a, zahvala vsem odličnim dostojanstvenikom, ki poveljujejo s svojo navzočnostjo našo slavnost, zahvala vsem milim bratom in sestram, ki ste se odzvali našem povabilu in prišli v tolikem številu, da tako veličastnega shoda še ni videla bela Ljubljana v svoji sredi.

In tej zahvali se pridružuje pozdrav, pozdrav vsem članom prejšnjih katoliških shodov, ki niste novinci na današnjem sestanku, temveč naši zvesti sobojevniki, odkar je prvi slovenski katoliški shod razvil zmago-slavni prapor svetega križa, pozdrav pred vsem pa tudi onim, ki ste danes prvič v naši sredi, ki ste prihiteli k nam iz troedine kraljevine Hrvatske, iz Banovine, Dalmacije in Bosne, ki ste se nam pridružili kot sotrudniki in sobojevniki pri krščanskem preporodu našega slovenskega in hrvatskega katoliškega naroda. S tem ste dali našem shodu pomen, ki sega daleč preko Kolpe in Sotle, s tem izpričujete, da hočete načela in navodila tega katoliškega shoda postaviti kot program svojemu delovanju pri vseh Jugoslovanih, kar jih je združenih pod habsburškim orlom.

Sedanji shod pa ima velik pomen. Ta shod ima biti velikanski svetilnik, ki bo pošiljal svoje žarke preko mej naše ožje domovine tje v Dalmacijo, Banovino in Bosno in združil Slovence in Hrvate, sorodne po veri in krvi, k enotnemu, skupnemu in smotrenemu delovanju v časni in večni blagor našega naroda. — In kakor naši katoliški shodi segajo vedno bolj na široko in združujejo okoli sebe zastave vedno večje množice Jugoslovanih, tako segajo tudi vedno bolj na globoko in vedno bolj natančno izražajo težnje in želje našega naroda. Zato so poročila naših katoliških shodov pravi zgodovinski viri, po katerih bode presojal še pozni povestničar naše kulturno življenje v 20. stoletju.

Sredi brambovske vojašnice obhajamo današnje zborovanje. Ta vojaška trdnjava nas spominja starodavnih taborov, kjer je nekdanje naše ljudstvo za trdnimi zidovi in okopi branilo svojo vero in svojo svobodo proti krutim Turčinom. Velik tabor obhajamo danes tudi mi. In v današnjem slavnostnem sprevodu so se nosile starodavne zastave, ki so nekdanj vihrale pri Budačkih in pri Sisku, kjer so Slovenci s Hrvati vzajemno branili Avstrijo pred turškimi navali in se skupno borili »za krst častni in svobodo zlato.« Te priče nekdanjega slovensko-hrvatskega edinstva nam kličejo v spomin, česa nam je treba tudi v današnjih dneh. Ni se nam več boriti proti turški sili, toda vzajemno moramo braniti svoje verske svetinje pred napadi modernega svobodomiselstva in s skupnim vztrajnim delom zgraditi ponosni dom krščansko-narodne prosvete.

Predsedstvo.

Nato se je predlagalo in imenovalo predsedstvo: za predsednika dr. Jankovič, podglavar Štajerskega, in Vel. Deželni, deželni knjižničar v Zagrebu, Dr. Jankovič pozdravi zborovalce zlasti v imenu štajerskih Slovencev, ki so vedno hodili pod narodno in katoliško zastavo. V predsedstvo se nato izvolijo: Prof. Jarc, dr. Breclj in dr. Brejc. Predsednik pozdravi nato zastopnike viteškega poljskega naroda (Viharne ovacije Poljakom), Hrvate in Čeh. Zdaj pozdravi navzoče zagrebški nadškof dr. Bauer.

Pozdravi shod v imenu hrvatskih škofov. Naše prizadevanje je, da zavlada med nami Jezus Kristus. Pozivlje navzoče h katoliškemu shodu v Zagreb! (Navdušeni živio-klici. Pridemo!)

Deželni predsednik

baron Schwarz pozdravi shod sledeče:

Visokočislani zborovalci!

»Iskreno se zahvalim za prijazne besede, s katerimi se me je spomnil gospod predsednik in obenem katoliški shod najsrčnejše pozdravim. Prihiteli ste na shod, ki se vrši v znamenju spomina na Konstantinov edikt, da bi dali duška svojemu globokočutnemu verskemu prepričanju, da bi svojo, od očetov podedovano katoliško vero, očitno pokazali ter dobili novih nagibov za vneto izvrševanje verskega mišljenja.

Naj bi vsi udeleženci katoliškega shoda, ko se vrnejo na kraje svojega vsakdanjega delovanja, v svojih srcih čutili, da se je vsled tukajšnjih zborovanj še bolj poglobilo njih versko prepričanje in še bolj utrdila njih zvestoba do našega Zveličarja ter njegove sv. cerkve. Ponesli boste tudi s seboj zavest, da so naša vkoreninjena čustva zvestobe in vdanosti do dedne vladarske hiše in ljubezen do častitljive habsburške monarhije v vaših srcih vedno neomahljiva.

Pozdrav deželnega glavarja.

Deželni glavar dr. Šusteršič, od množice dolgotrajno s pravim viharjem pozdravljen, izvaja:

V ponos in radost si štejem, da ta veličastni slovensko-hrvaški shod v imenu dežele Kranjske pozdravim. Današnja slavnost je slavnost zvestobe do Boga, do našega Zveličarja, do svete cerkve, praznik zvestobe do Brezmadežne, pa tudi zvestobe do presvitega vladarja in njegove prejasne hiše. Mi danes kličemo cesarju: Cesar in kralj! Glej s svojega visokega prestola danes tu sem, na svoj zvesti slovenski in hrvaški narod in vedi, da zvestejšega naroda nimaš v deželi! Naj pljuska okoli njega sovražno valovje, razbije se ob skali naše zvestobe! Nobeden naj ne misli, da bi kdaj kdo mogel ta zaklad izruvat iz naših src. (Gromovito pritrdjevanje.) Še pozni rodovi bodo govorili o tem shodu v beli Ljubljani!

Nato so pozdravili shod v prisrčnih besedah Poljaki, Čehi, Hrvatje in

g. ljubljanski knezoškof dr. Anton B. Jeglič. Konec prvega zborovanje je bil šele ob 2. uri popoldne.

Javna telovadba.

Nedeljska javna telovadba se je vršila tako:

Popoldne ob 4. uri, ko so se množice odpočile in nekoliko okrepčale, se je začelo polniti dvorišče domobranske vojašnice. Velike množice so se usule na velikansko dvorišče in ga napolnile. Bil je krasen pogled na to tisočglavo množico, ki je bila pri javni telovadbi navzoča. Na vseh odrih, zidovih, na oknih, po strehah so bili ljudje in gledali doli na telovadce. Gledalcev je bilo do 30.000. Na telovadnem prostoru je telovadilo 1000 Orlov, ki so pokazali svoje lepe telovadske spretnosti in kretnje. Kdo bi si mislil pred deseti leti, da se bo iz naših fantov dalo take korenjake telovadce ustvariti. Nobene okornosti, fantje kakor izklesani, močnih, zdravih mišic, zdravi, kakor makov cvet, da jih je bilo veselje gledati.

Pogled na telovadišče je bil naravnost sijajen. Dvorišče je bilo zelo ozaljšano in okrašeno z girlandami, cesarskimi, deželnimi in papežskimi zastavami. Za gledalce so bile postavljene velikanske tribune, na katerih je bilo prostora za več kakor 10 tisoč ljudi. Slika je bila silno pestra. Uniforme, narodne noše so dajale veliki množici silno lepo raznoličnost.

Poročila o nadaljnjem shodu priobčimo v prihodnji številki.

Političen pregled

NA HRVAŠKEGA KOMISARJA SO STRELJALI.

Pretekli ponedeljek, dne 18. avgusta, na cesarjev rojstni dan, je neki 23-letni pleskarski pomočnik streljal v Zagrebu na hrvaškega komisarja barona Skerlezca in ga ranil v levo roko. Napadalec je prišel iz Amerike in je delal več časa v Čikagi. Pretekli ponedeljek je čakal nalašč pred stolno cerkvijo v Zagrebu na iz cerkve vračajočega se komisarja in ustrelil skozi policijski špalir. Komisar Skerlec je bil lahko ranjen in je že ozdravel. Napadalec je izjavil, da je sklenil usmrtiti vsakega komisarja na Hrvaškem, naj bo Peter ali Pavel, dokler se ne vrnejo Hrvaški njene ustavne pravice.

RUSI DOLŽE BULGARE VELIKIH KRUTOSTI.

Dopisnik velikega ruskega lista »Novo Vreme«, Maškov, je v družbi več časnikarjev preiskaval razmere v Odriinu in v okolici in se prepričal, da so Bulgari proti Turkom silno nečloveško postopali. Na otoku Serailu so pustili Bulgari 10.000 turških vjetnikov in pet tisoč civilnih oseb gladu in žeje umreti. Selimovo mošejo so opleniili, da ni ostala v njej niti ena preproga, opleniili so večidel turških hiš. Po vseh mohamedanskih hišah so našli mrliče. Še danes vlečejo iz vodnjakov z rana-

mi pokrita trupla turških vojnih vjetnikov, ki so jih Bulgari vanje zmetali. Ob bregovih Marice so našli kup trupel vjetnikov, ki so bila grozovito razmesarjena. V Stari Zagori so Bulgari poklali 4000 turških vjetnikov. Preiskovalna komisija je dognala izredne grozovitosti Bulgarov, zlasti nasproti ženam. Neko kolono turških vjetnikov, ki so jo iz Odrina peljali v Svilen, so bulgarski vojaki na povelje častnikov postrelili potem, ko so jo nalašč osvobodili, češ, lahko greste, kamor hočete. Bolne in ranjene turške vojake so pa bili že preje po poti pobili. Nbroj ljudi so Bulgari v Marico vrgli. Najhujše so divjali proti ženskam. Način, kako so jih onečastili, se ne da popisati, tako je ostuden. Mošeje so rabili za stranišča. Iz minaretov so psovali Turke. Bulgari so skoraj vse turške hiše opleniili, še danes manjka oken in so vrata razbita.

Listek

V deveti deželi.

Iz angleščine po Rider Haggardu prevel I. M.

(Dalje.)

Zdaj pa preidem k zuvendski veri, ki ni nič drugega nego prav razvito častenje solnca. In okrog tega solnčnega častenja se suče vse njihovo družabno življenje, do njega sega korenina vsake želje, vsakega običaja, vsake uredbe v deželi.

Od zibelke do groba sledi Zuven-dec solncu, v vsakem pomenu besede. Kot otroka ga svečano dvigajo proti njemu ter ga posvečujejo »simbolu vsega dobrega izrazu moči in nadi na večnost«. Še malemu otroku kažejo stariši bliščečo oblo ter ga uče, da je to vidni in doberdelni bog in on se nauči moliti njegov vzhod in zahod. S stariši zahaja v tempelj solnca v najbližjem mestu, in kadar tamkaj o poldnevu svitli žarki obsijejo osrednji oltar, zasliši svečano petje beleoblečenih svečnikov in vidi ljudstvo v molitvi padati na kolena, nato opazuje sredi glasnega bučanja trobent, kako vržejo daritev v ognjeno peč pod oltarjem. Semkaj prihaja zopet, da ga proglase »možakom«, ga posvete vojski in dobrim delom. Semkaj pripelje svojo nevesto in tukaj se v neugodnih okoliščinah tudi loči od nje.

In tako dalje celo pot življenja do konca. Umrlega prineso na nosilih semkaj ter ga polože na padajoča bronasta vrata pred iztočnim oltarjem, in kadar padejo poslednji žarki zahajajočega solnca na njegov blede obraz, se vrata odpro in on izgine v goreči peč spodaj.

Solnčni svečniki se ne ženijo; izbiraajo jih izmed mladeničev, ki jih stariši posebno posvetijo temu stanu. Višje svečnike imenuje krona; imenovani

ne morejo biti odstavljeni, in pač potrebno je omeniti, da v resnici prav oni deželo vladajo. Oni tvorijo enotno telo, so prisegli molčečnost in brezpogojno pokorščino; ako n. pr. veliki svečenik v Milozi izda kako povelje, ga vsak svečenik, in naj si je še tako oddaljen, brez obotavljanja izvrši. Oni so tudi sodniki — prizivi proti njihovim razsodbam so mogoči le do najvišjega fevdnega gospoda v okraju in do kralja.

Njihove pravice in moč so v resnici neizmerne, vendar so na splošno razumni in modri ter ne tirajo stvari do skrajnih mej. Le redkokdaj nastopijo strožje in to v svarilen zgled ljudstvu, da se ne bi vzdignilo ter otrslo njihovega jarma.

Drugi vir svečeniške moči je edino njim lastna učenost in precejšnje zvezdznansko znanje, s katerim znajo oznanjati solnčne mrke in celo repati-ce. Pri Zuvendcih zna le nekaj izmed višjih slojev brati in pisati, svečeniki pa znajo vsi in tako jih imajo za učene.

Postave so nasplošno mehke in pravične, vendar se v marsičem razlikujejo od naših. Pri nas n. pr. more mož malone do mrtvega preteptati svojo ženo, pa se mu ne bo toliko zgodilo, kakor če bi ukradel par čevljev. Pri Zuvendcih je drugače, pri njih oseba, človek več velja nego blago.

Kazen za umor je smrt, za izdajstvo smrt, za ogoljufanje sirote ali vdove, bogoskrunstvo in poizkus zapustiti deželo (to je bogoskrunstvo) tudi smrt. V vsakem slučaju je način smrti isti, v vseh pa grozni: zločinca namreč vržejo živega v peč pod enim solnčnih oltarjev. Za vse druge krivde je kazen prisilno delo pri eni ogromnih narodnih zgradb, ki jih vedno grade, s šibanjem ali brez njega.

Družabni ustroj pušča posamezniku precejšnjo svobodo, seve če se ne pregreši zoper postave in običaje. V teoriji so mnogoženci, v praksi pa imajo večinoma le po eno ženo, z ozirom na s tem združene stroške. Po postavi mora mož preskrbeti vsaki ženi posebno domovanje. Prva žena je tudi postavna žena in njeni otroci so »otroci očetove hiše«. Otroci ostalih mater so le otroci hiš dotičnih mater. Vendar to ne meče nobene sence niti na mater niti na otroke. Prva žena ima tudi pravico skleniti z možem pogodbo, da njen mož ne vzame nobene druge žene. To se pa le kaj redkokdaj zgodi, ker so ravno ženske prve vzdrževalke mnogoženstva, ki ne samo preskrbuje številnejše ženske, ampak daje prvi ženi večjo važnost, ki je takorekoč glava vseh domačij in gospodinjstev. Zakon jim je nekaka civilna pogodba, ki se brez soglasja obeh strani ne more razdružiti. Razporka pa se vrši z mnogimi obredi.

Zuvendci so vobče prav prijazno, prijetno in veselo ljudstvo. Veliki trgovci niso in jim ni dosti do denarja, ker delajo le toliko, kolikor jim je treba za življenje v onih slojih, kjer so bili rojeni. Neznansko konservativni so in neprijatelji izpremembe. Denar je sre-

brn in štirioglate oblike različne teže; zlato ima skoraj isto vrednost kot srebro; zbok njegove lepote ga cenijo in rabijo za okraske. Kupčija se izvečina vrši z izmenjavanjem in se plačuje v naravi. Poljedelstvo je na jako visoki stopinji, obdelana je pa vsa zemlja, ki se sploh obdelati da. Z vnemo se pečajo tudi z govedo- in konjerejo; konje imajo tako izvrstne, da jim niti v Evropi niti v Afriki nisem videl enakih.

Dežela in zemlja je teoretično lastnina krone in pod krono lastnina velikih plemenitašev, ki se zopet razdele med manjše plemiče itd. dol do majhnega kmetovalca, ki obdeluje svojih 40 arov ter daje polovico pridelka svojemu prvemu gospodarju. Cela metoda je v resnici odločno fevdalna in nas je prav zanimalo, ko smo našli to od doma znano prikazen dol v neznanem osrčju Afrike.

Davki so kakor povsod veliki. Država vzame desetino dohodkov vsakega državljanca, svečeniki pa kakih 5 odstotkov ostanka. Na drugi strani pa država vsakemu pomaga, ki ga zadene nesreča nezasluženo. Če je lenuh, ga pošljejo delat k državnim podjetjem, država pa mu skrbi tačas za ženo in otroke. Država gradi tudi vse ceste pa vse hiše po mestih ter jih daje potem družinam za prav nizko ceno v najem. Država tudi vzdržuje majhno stalno vojsko kakih dvajset tisoč mož. Svečeniki oskrbujejo za svoje omenjeno plačilo bogoslužje po tempeljni, vzdržujejo šole, kjer uče, kar se jim zdi umestno in kar ni veliko. Nekateri templji imajo zasebno lastnino, svečeniki sami pa ne smejo imeti ničesar.

Sedaj pa pride vprašanje, na katero mi je nekam težko odgovoriti, namreč: ali so Zuvenci civiliziran ali barbarski narod? Včasih mislim eno, včasih drugo. V nekaterih panogah umetnosti so dosegli kaj visoko stopinjo dovršenosti. Vzemimo n. pr. stavbarstvo in kiparstvo. Poslednje po mojem mnenju nima izlepa para nikjer na svetu, prvo pa le v starodavnem Egiptu. Na drugi strani pa zopet kar nič ne poznajo raznih drugih umetnosti. Dokler jim Vojnovič, ki je slučajno nekaj vedel o stvari, ni pokazal, kako z mešanjem kremenice in vapna delati steklo, jim je bilo to povsem neznano. Njihovo lončarstvo je sila preprosto. Vodna ura je pri njih najboljši časomer; naše ure so vzbujale pri njih vse občudovanje. O pari, elektriki, smodniku ne vedo prav nič, in enako, v svojo srečo, ničesar o tiskarstvu in desetvinski pošti. Tako jim je marsikaj zlega prihranjenega, kajti dandanašnji časi so v resnici morali spoznati resnico starega pregovora, ki pravi: »Oni, ki je razširil znanje, je pomnožil bedo.«

Kar se njihove vere tiče, je povsem naravna za bistroumno ljudstvo, ki ne pozna druge, zlasti krščanske vere; posebno povzdigujoča ali duševna pa ni. Res je sicer, da pravijo včasih, da je solnce »oblačilo duha«, pa sami ne vedo, kaj hočejo s tem reči in v resnici

molijo pravzaprav le solčno oblo. Pravijo mu tudi »nada večnosti«, pa goimen teh besedi je zopet nejasen in jaz prav dvomim, če si s temi besedami sploh kaj mislijo. Nekateri njih, vem, da verujejo v bodoče življenje — tako vem, tudi Nilepta — pa to je zgolj zasebna vera, ki izvira iz premišljevanja, a ni bistveni nauk njihove vere.

Tako bi dejal, da čaščenje solnca ne govori posebno za to, da bi bili civiliziran narod, dasi so njihovi obredi prav lepi in veličastni in dasi je nrvnost svečenikov tako velika in njihovo govorjenje tako visokodoneče. Prepričan sem, da imajo mnogi njih čisto svoje mnenje o celi stvari, dasi nimajo kakopak drugega nego hvale za sistem, ki jim daje toliko dobrih stvari tega sveta.

Še dve reči sta, ki jih moram omeniti, namreč njihov jezik in pisavo. Jezik je mehkozveneč, jako bogat in gibčen. Vojnovič pravi, da se sliši kot novogrški, zveze pa nima seve nobene z njim, ker je preprost, se ga človek lahko priuči; znamenita njegova posebnost je njegovo blagoglasje pa način, kako se glas besedi prilagodi pomenu, ki ga hoče izražati. Že dolgo predno smo se priučili jeziku, smo mogli doznati po zvoku stavka, kaj pomeni. Prav zbok tega blagoglasja je jezik tako primeren za poetično deklamacijo, ki je pri Zuvencih kaj priljubljena.

Njihova abeceda izvira, kakor pravi Vojnovič, iz nekega feničanskega vira in zbok tega od starodavne egipčanske hijeralične pisave. Koliko je na tem resnice, ne morem povedati, ker nisem učen v teh stvareh. Vse, kar vem, je, da ima njihova abeceda 22 črk, izmed katerih so e in o precej podobne našim. Sicer pa so sila nerodne in zagonetne. Ker pa ne pišejo povesti in sploh nič drugega kot kupčijske pogodbe in zgodovino dogodkov v najkrajši obliki, jim popolnoma zadostuje.

Leto 1812.

(Doživljaji francoskega vojaka.)

(Dalje.)

Starčku sva podarila veliko srebrno žepno uro, obe britvi in ves papirnat ruski denar, ki sva ga našla v telečnjaku, v vrednosti kakih 30 frankov. Ko sva zapazila, da opazuje z veliko pozornostjo veliki križ častne legije, ki je bil ves iz zlata in nosil podobno cesarja Napoleona, sva mu dala še tega. Nepopisno je bilo njegovo veselje. Poljubil je križ, pritisnil ga na srce in ga takoj obesil na trak; nato si ga je obesil okoli vratu in dejal, da ga bo tako nosil do smrti.

Zdaj sva prosila, naj nam dajo kruha. Prinesli so ga nama nekaj in se obenem opravičili, češ, da se ga nama niso upali ponuditi, ker je tako slab. Kruh je bil gost in črn, pomešan z zrn

ječmena in rži, da so naju usta bolela, ko sva ga jedla.

Ko so torej videli, da ga skoro ne moreva jesti, so nama prinesli mrzle koštrunovine, nekoliko gorkega krompirja, čebule in kislih kumar. Kratkotermalo, prizadevali so si, da bi nama kolikor mogoče postregli. Že dolgo, dolgo časa nisva bila tako imenitno obedovala.

Ko sva bila vse pojedla, sem naslonil glavo na roke in se vdal premišljevanju. Pikart je spuščal goste dima iz svoje pipice. Končno me vpraša, o čem neki premišlujem. »Mislim, dragi moj,« sem mu odgovoril, »če ne bi bilo vas tukaj in če me ne bi vezala prisega, da bi ostal najrajše tukaj pri teh dobrih ljudeh.«

»Verjamem,« je zamišljeno priki-kimal, »da, da, že dolgo se nisva tako dobro imela in tudi jaz bi rad nekaj časa tukaj živel brez skrbi, toda cesar nas rabi, midva morava iti dalje. Samo da ne bi bilo tega zlodjevega glavobola, niti pipica mi ne diši več. Se bom pa rajši takoj vlegel, morda se mi posreči, da bolečino prespim.«

Vstal je in šel k svojemu ležišču; njegov obraz je bil nenavadno rdeč in oči so se mu svetile, kakor da bi bil mrzličen. »Samo da ne bi zbolel,« sem si mislil, pa takoj sem se potolažil, češ, da je najbrže nenavadno goraka soba vzrok temu pojavu. Se bolj me je pomirilo, ker je kmalu začel krepko smrčati. Takoj sem šel počivat tudi jaz in sem se vlegel zraven njega; bil sem jako utrujen, vsi udje so me boleli.

Tudi jaz sem kmalu zaspal, toda moje spanje je bilo jako nemirno, ker so me vse kosti bolele in mi mršes, ki sem se ga nalezal tuintam, ni dal miru. V mrazu in snegu me sicer ni nadlegovalo, ker je otrpnil, toda tukaj na gorkem se je razgibal in se z veliko vne-mo lotil moje kože. Razen tega tudi ni trajalo dolgo, ko je začel pes divje lajati. Videl sem, kako so domači, ki so sedeli na klopi pri ognju, presenečeno vzdignili glave in poslušali; nato je starec vzel v roke neko orožje, podobno sulici in šel s svojo ženo proti vratom. Tudi jaz sem vsatl, nataknil bajonet na nabito puško in jima sledil. Pikarta nisem hotel zbuditi. Pri zunanjih, slamnatih vratih je nekaj šumelo; starec vpraša, kdo da je. Odgovoril je nosljajoč glas: »Samuel!«, nakar mi je starka pojasnila, da je to neki Jud iz sosednje vasi. Pomirjen sem se vrnil k svojemu ležišču; ker pa poznam prebrisanost izraelskih sinov, sem pobral vse najine stvari ter jih položil med naju na ležišče.

Poslej sem spal prav dobro, dokler me ni vzbudil Pikart in me poklical k zajutreku, ki je obstajal iz juhe koštrunovega mesa. Med jedjo je nama Samuel ponudil steklenico žganja, ki jo je Pikart željno-zgrabil in takoj pokusil njeno vsebino; toda takoj jo je dal judu nazaj, ne da bi se zahvalil ter mu po nemško povedal, da vse žganje s steklenico vred ni vredno počenega

groša. Bilo je pa tudi v resnici čisto navadno špiritovito žganje.

Domislil sem se, če bi poizkusila pregovoriti juda, da bi nama kazal pot; saj sva imela dovolj reči, ki bi godile njegovi lakomnosti. Pikart je bil prav tega mnenja in je hotel pravkar razpravljati o tej stvari s Samuelom, ko je kar naenkrat začel pes divje lajati; skočil je proti durim in se začel vzpenjati po njih. Tudi konja smo slišali, kako je tolkel s kopiti tla in se skušal odtrgati od verige. Obenem se je začulo od zunaj tik pred vratmi rjojenje volkov, ki so zavohali najinega konja. Pikart je vzel svojo puško in hotel ustreliti med nje, pa naš gospodar ga je opomnil, da bi bilo to početje nevarno, ker se mori v bližini nahajajo Rusi. Zadovoljil se je torej s tem, da je z golo sabljo in z gorečim polenom oborožen skočil ven med volkove, ki so preplašeni v divjem begu bežali proč.

Prav kakor sem si mislil, naju je Samuel kmalu vprašal, če imava kaj za prodati. Rekel sem, da ne, opomnil pa, da bi si zaslužil precej denarja, če bi nama hotel biti za vodnika do Berezine; koliko poti je kaj do tamkaj?

»Dobrih pet ur po veliki cesti,« se je glasil odgovor. — »Pa ravno velike ceste bi se rada ognila,« sem nadaljeval; »hotela bi, da bi naju kdo peljal po stranskih potih. Ali bi vi prevzeli mesto vodnika?« Odgovoril je, da je vse od tega odvisno, koliko ponudiva.

Položil sem sto rubljev in tri pare naramnic predse in rekel: »Tukaj to-le! Sto rubljev dobite takoj, ko zadnememo na prvo francosko stražo, naramnice pa dobite, ko se vrnete nazaj. V ta namen jih dam spraviti tukaj temu dobremu Poljaku, če mu boste vi« — vzel sem iz žepa en svilen robec in še petindvajset rubljev, »če boste torej vi temu Poljaku izročili teh petindvajset rubljev in robec.«

Samuel je začel tožiti, jadikovati in stokati ter zatrjevati, v kakšno nevarnost da se podaja, če ne ostane na glavni cesti; toda končno, ko se je natančno prepričal, da je tudi v resnici vse, kar sva mu ponudila, pristno in veliko vredno, se je udal.

Bilo je 24. novembra zjutraj ob devetih, ko sva odpotovala s Samuelom, spremljana do konca hiše od gostoljubnih Poljakov, ki so nama še od daleč pošiljali pozdrave, želeč nama srečno pot.

Samuel je držal konja za uzdo in šel naprej, jaz tesno za njim, Pikart pa nama je sledil. Tako smo šli dokaj časa, ne da bi kdo izpregovoril kake besede; mislil sem na te dobre ljudi, ki sva jih morala zapustiti, kar zapazim, da je Pikart nekje zaostal. Pogledam nazaj: Pikart govori sam s seboj, maha z rokami, včasih obstane — sploh obnaša se jako čudno. Mahoma začne delati vaje s puško, kakor da bi bil na vežbališču, stopa trdo, kakor na paradi, končno pa na vso moč zakriči: »Živel cesar!«

Hitim k njemu, primem ga za roko in stresem: »Pikart, ljubi Pikart, kaj pa to pomeni? Kakšen zlodej vas je obsedel?« Bil sem skoro prepričan, da je znorel.

»Kaj pa je?« mi odgovori, kakor da bi se pravkar vzbudil iz sanj, »kaj ni sedaj parada pred cesarjem?« Globoko potrtem sem ga poslušal. »Ne danes, ne danes, ampak jutri,« sem mu odgovoril in sem ga takorekoč vlekel naprej ter ga na ta način prisilil, da je delal večje korake; tako sva v kratkem dohitela juda. Naenkrat zapazim, da Pikartu vro iz oči debele solze. »Ampak Pikart, ljubi Pikart, kaj vam je vendar? Tako star vojak, pa joka!«

»Da, joka vsled žalosti in hrepene-nja,« je odgovoril, »in če do jutraj ne pridem do svojega regimenta, ne vzdržim.«

»Saj bova že danes tam, kakor upam, ali najpozneje vsaj jutri zjutraj. Sram vas bodi vendar, da se obnašate kakor stara, jokava ženska.«

Obstal je in me debelo gledal. »Ampak, za Boga,« pravi, »kaj pa je bilo to? Kaj me je zgrabilo, kaj obsedlo? Ali sem spal, ali sem pa z odprtimi očmi sanjal, sedaj je, hvala Bogu, že prešlo.« — »No, hvala Bogu, očka moj, jaz sem že zares mislil, da se vam je zmešalo. Sicer pa se je tudi meni včasih kaj takega pripetilo.«

Pripovedoval sem mu o svoji potro-tosti, o načrtih za prihodnost in drugo, kar naenkrat se vrže Pikart v sneg, kakor je bil dolg in širok, in me nahruli: »Molči!« Žalostno sem ga gledal in mislil sam pri sebi: »Usmiljeni Bog, torej vendar znorel! Kaj bo sedaj z nama?« V tem trenutku skoči zopet bliskovito hitro na noge in pretresljivo zakriči: »Živel cesar! Topovi grme, poslušajte! Rešeni smo!«

Pomirjevalno sem ga potapljal po rami: »Ampak Pikart, zdramite se vendar, zavedite se!«

»E kaj, same neumnosti! Jaz pravim, poslušajte sami!«

Poslušal sem in vlekel na ušesa in v resnici sem slišal kakor iz velike daljave votlo grmenje topov.

»Bodi veliki Bog zahvaljen,« je zdaj Pikart poskakoval, »cesar ni vjet, ta pasja duša se je včeraj lagala. Saj mu nikoli nisem verjel; toda, Bog vedi, ta stvar se mi je tako vsedla v glavo, da sem se v resnici sam smatral blaznikom. Sedaj pa le v tisto stran, od koder prihaja grmenje topov, to je od zdaj naš najzanesljivejši vodnik!«

(Dalje.)

Dom in svet.

Umrli je v sredo, 20. t. m., v Kranju č. g. Frančišek Kummer, bivši dekan in župnik v Stari Loki. Rojen je bil dne 6. maja 1841 v Kranju, v maščika posvečen 1. avgusta 1864. Služboval je kot kaplan v Višnji gori in v Št. Vidu pri

Zatičini, potem kot župnik v Mošnjah, kot dekan na Vrhniki in Stari Loki. Leta 1910 je stopil v pokoj in se naselil v Kranju. Veliko zaslug si je pridobil s tem, da je sezidal veličastno romarsko cerkev na Brezjah. Pogreb je bil v petek, 22. avgusta, ob 5. uri popoldne v Kranju.

Kaplan s kolesom smrtno ponesrečil. Kaplan pri Sv. Mohorju na Koroškem, Jurij Rieder, se je minoli četrtek peljal s kolesom iz Visprija proti domu; na cesti, ki je bila od dežja zelo razmočena, je pri vaspjaveški kapelici, kjer je hud klanec, padel s kolesa in priletel na kamen na nižje ležečem polju, kjer je obležal. O mraku so ljudje našli na cesti klobuk in kolo in nato še kaplana, ki je ležal v mlaki krvi. Prenesli so ga v Sv. Lovrenc, kjer je tekom noči izdihnil. Star je bil šele 26 let.

Iz seje deželnega odbora kranjskega dne 18. avgusta 1913. Za zgradbo vodovoda za Zalno in Veliko Loko se dovoli 30odstotni deželni prispevek in zaprosi običajni državni prispevek. — Volitve cestnih okrajnih odborov po novem cestnem zakonu se določijo za celo deželo na 14. septembra t. l. — Razširjenju dvorazredne ljudske šole v Vrhpolju pri Vipavi v trirazrednico se pritrdi. — Določijo se podpore za obrtno-nadaljevalne šole.

Vpoklicanje novincev k vojaški službi se pri vseh četah in zavodih izvrši s 7. oktobrom. Enoletni prostovoljci skupne armade, potem dveletni prostovoljci vojne mornarice se vpokličejo s 1. oktobrom. Novinci vojne mornarice tudi s 1. oktobrom. Nadomestni rezervisti se 9. oktobra vpokličejo k desettedenski prvi vojaški izobrazbi. Zborna poveljstva so pooblaščenca, da pešpolkom in oddelkom poljske, gorske in trdnjavske artiljerije dovolijo v službi pridržati toliko podčastnikov in poddesetnikov, kolikor jih za izobrazbo novincev in nadomestnih rezervistov neobhodno potrebujejo. Dotičnim podčastnikom se ta služba zaračuna za prvo in tretjo orožno vajo.

Smrtna kosa. V petek zjutraj je umrl trgovec Franc Babič na Dolenjski cesti v Ljubljani, star 45 let. Za glavnega dediča je postavil šolsko družbo sv. Cirila in Metoda, ki dobi hišo št. 44 na Dolenjski cesti, vredno nad 100.000 K.

Ženska zlata ura se je našla blizu Karnika. Dobi se pri Andreju Svetel. Podgorje 52, p. Kamnik.

Strašna nesreča v Pulju. V Pulju se je dne 21. avgusta na strelišču pri preizkušnji nekega novega topa zgodila strašna nesreča. Top je imel pri zaklopu napako, vsled česar se je pri poizkusnem strelu zgodila eksplozija. Trije topniški predmojstri so bili ubiti, trije, med njimi dva civilna delavca, težko ranjeni, več drugih, med njima inženier Sill od Škodove tovarne, lahko ranjenih. Med težko ranjenimi se nahaja predsednik mornariško-tehnične-ga urada viceadmiral Lanjus grof

Wellenberg, ki je bil na obeh nogah tako hudo ranjen, da so mu morali obe nogi odrezati in je umrl.

Ginljiva zakonska ljubezen. V torek jutraj je umrla v Trstu po dolgi in mučni bolezni gospa Liza Terni in tekom istega popoldneva njen soprog Avgust, ki je bil izmed najbogatejših in najuglednejših meščanov. Gospod Terni se je bil pred časom z ženo vred z avtomobilom ponesrečil, vsled česar so morali oba operirati. Umrla sta pa oba isti dan kljub operaciji. Znamenito pri tem je dejstvo, da so morali soprogo operirati na levih prsih in da si je dal mož urezati s telesa primeren kos kože, da bi ženo rešil. Umrla pa je ona in za njo požrtvovalni soprog.

Pri koncertu je umrl. Na Reko je bil prišel v ponedeljek iz Zadra 46 let stari trgovec Josip Zorzi, ki je bil namenjen na Dunaj, da vpraša radi srčne hibe za svet kakega slovitega zdravnika. Zorzi je hotel ostati preko noči na Reki in da bi se razvedril, se je vsedel na verando kopališča »Quarnero«, kjer je igrala meščanska godba. Revez pa je poslušal le par sekund, kajti naenkrat se je zgrudil in izdihnil. Zadel ga je kap.

Kako se konča nečisto razmerje. V Kanfanaru v Istri se je utopila v vodnjaku 27 let stara Ivanka Parfant, ki je doma nekje od Celja na Štajerskem. Nesrečna ženska je skočila v vodnjak; zapustil jo je fant, s katerim je imela že tri otroke.

Sami sta ga sodili. Težak Jožef Kucas v Trstu živi že tri leta ločen od svoje žene. Vso to dobo se nista brigala drug za drugega, a sedaj, ko si je hotel on dobiti drug par, se ga je žena še enkrat spomnila. Nekega večera ga je pričakovala z neko tovarišico pri hišnih vratih in ko je prirogovlil domu, sta ga napadli in strašno nalomili. »Vražje babe, teple so me, da je poka-kakor po vreči otrobov,« je javkal zdravniku pri rešilni postaji, kamor se je zatekel po pomoč.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči dežela Kranjska, in jih obrestuje po 4 ³/₄ % brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. jutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Gorenjske novice

g Homec. Velik ljudski tabor se bo vršil dne 8. septembra, na Mali Šmaren, na Homcu. Letos je ravno sto let, odkar se je vršila bitka med Avstriji in Francozi na homškem polju. Kakor zgodovina govori, so Avstrijci premagali sovražnika po priprošnji homške Marije. Zato je prav primerno, da se ta spomin slovesno obhaja. Popoldne 8. septembra, ob pol 3. uri bode slovesni govor in litanije, nato pa zborovanje zunaj cerkve na ravnini pred kapelo presv. Srca Jezusovega. Može in fantje, 8. septembra na ljudski tabor na Homec!

g Leše in Amerika. »Lepa lešanska vas, ali si ne upaš preživljati svojih prebivalcev, da tako mnogoštevilno beže od tebe in se izseljujejo v bogato Ameriko?« — »Preživljala sem njih prednike, preživljati si upam tudi nje, toda oni sami se mi izneverjajo in me zapuščajo.« — Da res, možje, fantje in dekleta zapuščajo zdrave domače kraje in drve v okužene amerikanske tovarne in rove. Deset jih je zopet šlo poskusit svojo srečo v Ameriko; dočim bi jih šlo rado še nekaj, ki so pa iz raznih vzrokov zadržani. Preveč, gotovo preveč za srednje veliko vas. Doma pa žalujejo in zdihujejo za njimi njih stariši, bratje in sestre, žene in otroci, žalibog, mnogi gotovo ne zastoni. Kajti kdo izmed teh desetih, ki so odšli v najkrajšem času, najde tako slepo in opotečo srečo ter si nabere bogastva? Kdo izmed njih se vrne zdrav, vesel in bogat v domači kraj? Bog daj, da mnogi! Kdo je kriv tudi pri nas tega izseljevanja? Ali ne, kakor tudi drugod, naš narodni in splošni sovražnik — alkohol? Ta je kriv, če ne v vseh, pa vsaj v večjih slučajih, velikega izseljevanja. Ali nas ne tira alkohol v revščino, v nezadovoljnost, ki sta tudi vzroka izseljevanja? Alkohol se moramo upreti, ki je tudi v naši vasi zelo, zelo zagospodaril. Preočito se kažejo tudi posledice njegovega gospodarjenja. Žalibog, da mu tudi žene in otroci niso več tuji. Odprimo oči ter opazujemo in videli bomo razdiralca naše sreče, povzročitelja naše revščine, kratko našega prvega sovražnika. Kje je pomoč? Boj alkoholu, smrt žganju in za zmago bomo imeli, da bomo lahko ostali srečno in brez skrbi doma, doma bomo našli srečnejšo in bogatejšo Ameriko. Ker doma je najboljša, pravi že pregovor, zato začnimo boj, v katerega smo prisiljeni. Živela abstinenca!

Dolenjske novice

d Dole pri Litiji. V nedeljo 27. julija popoldne je predaval g. dr. Ivan Zajec o

razmerah v deželnem zboru in odboru; posebno je obrazložil delovanje katoliške in liberalne stranke, kar je bilo za Dole, kjer se je zadnji čas, odkar je neki z Vač pregnani učitelj pričel prepri delati, bilo batj, da preslepljenci še ne pridejo kmalu do spoznanja, jako koristno. S sumničenjem so namreč hoteli spraviti bivšega župana kakor tudi g. župnika iz občinskega odbora ter se jim je res posrečilo nekatere pregovoriti, da so izvolili mladega, neizkušnega župana, kateri se je sam za liberalca proglasil. Toda bili so kmalu razočarani, ker pričeli so se prepri in tožbe in namesto poprej obljubovanih stotakov, katere bi imela občina pridobiti, je prišlo tako daleč, da bi imela biti občina za neke nepotrebne pravdne stroške zarubljena. Lansko leto so ljudje nosili kačje glave županu, pa še do zdaj niso dobili nič zanje. Občinska pota so vsa zanemarjena in gnojnice se sceja po njih.

d Iz Dolenje vasi pri Ribnici. Tudi mi se hudo in težko vojskujemo, najtežje je seveda pri celi stvari, da delamo vse skoro brez vsakega upa na zmago. — Prva vojska so naše tožbe. To zlo se čimdalje vedno bolj globoko ukoreninja med strasti našega ljudstva. Ribniška sodnija bi vedela marsikaj povedati, koliko ljudskega denarja spravijo razni advokati, kako romajo kmetije vsled tožb v pečubo, kako gredo težko zasluženi in s pritirganjem prihranjeni krajcarji v izgubo in to vse le po veliki večini vsled trme, škodoželjnosti in hujskanja od strani raznih »ljudskih prijateljev«. Za razne tožbe vsled mej itd. na polju so res krive naše poljske razmere, mislimo namreč neumno razdelitev posameznih kosov — čemur bo treba na ta ali oni način odpomoči, da se kmetije zlože ali kakorkoli, a za tožbe vsled razžaljenja časti ne moremo najti nikjer druge vzroka kakor v nepremišljenosti in škodoželjnosti, kakor tudi maščevalnosti. In da to strast podpira in neti tudi naš župan Nace Merhar, si najbrže izmed omikanih ljudi nikdo ne misli. Imamo slučaje, ko je mož, vsled zadnjih občinskih volitev hudo razžaljen, iskal maščevanja nad svojimi nesomišljeniki in je podkuril enkrat te, drugič one, da so se tožili, a ko so prišli računati vsled izgubljene pravde, jim mož ni pomagal plačati ogromnih stroškov, ampak mirno pripustil, da so kleli sodnijo, ki je na celi stvari najmanj kriva. — To je »županovo delo za ljudstvo«. — Kako je razsodil deželni odbor v znani zadevi glede pota med Lipovcem in Prigorico, še ne vemo, ker se nam ni še nič naznanilo; vendar mi ne upamo veliko, ker ni županstvo zastopalo naših koristi tako, kakor bi jih moralo. — Druga vojska je z našimi fanti ponočnjaki. Pri nas ni ne policijske ure, se pogosto kali nočni mir, sploh dela ljudem ponoči najrazličnejše neprilike. Zlasti sadje ni ponoči pred takimi fanti prav nič varno, kar bi vedeli povedati skoro pri vsaki hiši, kjer imajo sadni vrt. Tudi v tem oziru, bodisi glede nočnega miru, bodisi glede policijske ure bi se moralo nekaj ukreniti najprvo pri županstvu, sicer bomo posegli po svojih pravicah sami, kar morda tudi g. županu ne bode posebno všeč. To vse namreč ni kraju v čast, a se zraven še pripušča, da se kviri naša mladina, zato tudi ni čudno,

da gre vse v Ameriko iskat si sreče, dasi bi jim morda tega ne bi bilo treba, če bi si drugače uravnali svoje življenje in si omejili razne svoje potrebe in nepotrebe, kar morajo storiti tudi v Ameriki, ako nočejo priti domov s — praznim žepom. — O drugih vojskah poročamo prihodnjič.

d Loški potok. So ljudje, ki imajo silno smolo, kamor se obrnejo. Tak nesrečnik je tudi naš nadučitelj g. Ferdo Vigele. Mož je »nekleikalnega« prepričanja in zvest bravec »Slovenskega Naroda« in drugih takih listov. Spada — kot je videti — tudi v vodstvo h generalom naših političnih nasprotnikov, njihovega imena ne vemo, liberalci pravijo, da niso, četudi so v najbližnji zlahti z njimi. Videti je, da g. Ferdo Vigele goji nade, priti na kako politično mesto v naši dolini, ker tako vneto deluje proti klerikalcem. Gotovo se ga mora plačati za njegov trud. Kdaj padejo klerikalci in pride on s svojimi tovariši na vrh, tega pa ne pove danes še nobena pratika. Smola našega gospoda nadučitelja je že ta, da se je pri vstopu v našo dolino pobratil z znanimi nekleikalci; no, pa kar človek od mladosti zna, je težko opustiti na starost. Silna smola pa spremlja tega politikarja pri vsakem koraku, s katerim hoče ubiti klerikalce. Vedno se osmeši in pade sam v jamo. Poglejte! Naši Orli so mu zelo v želodcu. Ko so učenci ponavljalne šole hodili telovadit v Društveni dom, jih je takoj ova-dil v Kočevje, češ, da so pristopili k Orlu, grozeč jim najhujše kazni. Pa iz Kočevja je prišel glas, da napačno ravna gospod šolski vodja, ker brani mladini telovadit, še celo priporočil je okr. šolski svet telovadbo. Prva smola. Pri mas je med učiteljstvom nekaj moči, ki nočejo trobiti v isti rog kot gospod šolski vodja. Zato jih je ob neki priliki ogorčeni nadučitelj hotel kaznovati s tem, da jim je naložil več dela nego ostalim učnim močem. Pa je zopet prišel glas iz Kočevja, da se mora to popraviti in delo zvrnati kot je bilo prej. Zopet ni obveljala moč gospoda nadučitelja. Druga smola. Ob neki priliki je hotel g. šolski vodja pokazati svoje nasprotstvo napram katehetu g. Š. Pa je prišel tretji glas iz Kočevja, da kar je šolski vodja učinil g. katehetu, je krivično. Ne sme več tako. Tretja smola. Pomladi so se naše deklice iz ponavljalne šole prijavile za vstop v Marijino družbo. Ker »Slov. Narod« in njegova stranka zameta Marijino družbo, zato je v tem smislu nastopil gosp. Vigele in prepovedal učenkam, da ne smejo vstopiti v Marijino družbo, češ, da bi s tem kršile postavo. Ta njegov korak pove kaj veliko. Pa je zopet prišel glas iz Kočevja, da je gospod šolski vodja napačno ravnal, ker je branil deklicam vstop v Marijino družbo; ni namreč nobenega zakona, ki bi to branil. Ali g. šolski vodja postav ne pozna ali pa jih napačno razume. Četrta smola. Kajneda je hudo za človeka, če je v tem življenju tako zelo nesrečen. Težko če ne bo g. nadučitelj pri svojem delu, da nabira može in možičke, s ka-

terimi bo vrgel naše ljudi in prišel s svojimi generali na vrh, zopet naletel na neizprosno smolo, videti je, ker so to moči, ki kaj malo upanja vzbujajo. Prepričan naj bo, da kadarkoli se bo zaletel v naše ljudi, v našo stranko, bo naletel vselej kot doslej še vedno, na — smolo. Čim višje pa bo letel, tem nižje bo padel. — Na Vel. Šmaren smo imeli političen shod Kmečke zveze, ki je uspel nad vse lepo. Govorila sta poslanca g. Jaklič o delu poslancev v državnem in deželnem zboru, in g. dr. Pegan, ki je pokazal liberalce v pravi luči in kazal pogubne namene njihove stranke. Oba govora je spremljalo živahno odobravanje. G. Skulj je govoril o domačih občinskih zadevah ter z dejstvi dokazal, kako veliko je S. L. S. in deželni zbor učinil za našo dolino. Na predlog g. župana se je soglasno izrekla zahvala in zaupnica gg. poslancem in posebej še deželnemu poslancu g. dr. Šusteršiču. Na predlog g. župana se je končno izrekla med živahnim odobravanjem soglasno zahvala gosp. kaplanu Skulju za njegovo delo in trud v naši dolini. Udeležba je bila tako mnogoštevilna, da smemo ta shod šteti med najlepše politične shode pri nas. Dvorana je bila polna. Zastopane so bile vse vasi. — Preteklo nedeljo je društvo »Tabor« priredilo igro »Divji lovec«. Izpadla je tako dobro, da se splošno zahteva, naj se igra ponovi. Ponosno je društvo, da si upa uprizoriti igro, ki zahteva glede odra in igralnih moči dokaj spretnosti in sposobnosti. Glavne vloge, zlasti Majda, Zavrt-nik, Tonček, Janez in druge so bile v kaj spretnih rokah. Naš dolgoletni igralec Iv. Lavrič se je v vlogi Gašperja poslovil od nas v Ameriko. Žal nam je za tako spretnim igralcem. Naš oder je pa pokazal, da je sposoben tudi za večje prireditve. Udeležba je bila najboljša. Tudi sosednji kraji so bili zastopani.

d Št. Jernej. Velik zločin se je zgodil pretekli teden v Št. Jerneju. Cel klub naprednih šentjernejskih fantov je bil popolnoma oropan. Kdo je izvršil ta rop?

Eksekutor sem oblast,
hodim rubit, a ne krast,
kdor ne plača,
kdor ne vrača,
ga zarubim
in oskubim.

Zakaj so bili ti fantje zarubljeni? Pred nedavnim časom so se ti fantje s svojim načelnikom vred spravili na g. kaplana, češ, da jih je on žalil v pridigi in jih nazivljal šentjernejske barabe. Čutili so se žaljeni in so vse to spravili pred sodišče. Pred mirovnim domačim sodiščem se niso hoteli spraviti in so zahtevali, da mora iti stvar naprej. Že vnaprej so se veselili in na to veselje marsikak kozarec izpraznili v nadi, da bo gosp. kaplan obsojen in plačal 400 K, kakor se je govorilo. Človek obrača, Bog pa obrne. Pred sodiščem v Kostanjevici je bil g. kaplan popolnoma oproščen, klubovci pa so morali nositi vse stroške, ki so narasli na 229 K 40 vin. Ker pa te svote niso plačali, hodil je mož, poslan od sodnije, okrog teh fantov in rubil vse, kar je dobil pri njih.

d Št. Rupert. Nesreče. Roko si je zlomil posestnik Jože Frelih, ko je padel iz kozolca; pa je že bolji. Prst na roki so odrezali njegovemu bratu. — Žena Vidmarjeva iz Grilovega hriba je padla iz kozolca in si zlomila dvakrat nogo. Hlapca grofa Barbo je polomil bik, da bode težko okrevale. Umrla je navidezno uboga, pa je zapustila precej denarja, a ga je sodnija za sedaj vzela pod svoje varstvo. — Nekateri šemasti fantje so pri hranilnici razbili šipe in čudno, drugi dan so se bahali, in priznali, da so jih pobili; sedaj pa ti junaki taje, pa ne bo pomagalo; so priče, ki bodo povedale tudi imena. So res tički; cele noči razgrajajo in še škodo delajo. Natančneje bode popotnik iz Mirnske doline vso reč pojasnil, ko bode govorila sodnija. — Shod in žegnanje pri Sv. Roku pri Mokronogu bo 31. avgusta, to je zadnjo nedeljo v tem mesecu.

Notranjske novice

p Dobrova. Dne 20. avgusta 1913. Danes nas je osebno obiskal naš deželni glavar dr. Ivan Šusteršič, da zasliši naš občinski odbor o potrebah tukajšnjega kraja. Naš marljivi župan Anton Laznik mu je sporedno našteval vse okoliščine te občine, v katerih je treba dobrega sveta in tudi pomoči. Prišlo je ob tem na vrsto sledeče: regulacija Gradašnice, Sujce (Horjulke) ter hudournika Široki potok; okrajne ceste Žerovnik - Sv. Katarina, Kozarje-Klobaser ter pot Log-Hruševo; vodovod za Hruševo in Gabrije ter napajališče in nabiralnik vode za slučaj požara v Podsmreki; preskrba denarja za zidavo nove šole in še več drugega potrebnega in koristnega. Dr. Šusteršič si je dal vse sproti beležiti in je vsako stvar sproti ljubeznjivo pojasnjeval in s krepkim svetom navzočim podkrepil, za kar smo mu iz srca hvaležni. Potem se mu je izrekla v kratkili besedah osebno čestitka o njegovih 50-letnici; obsodilo se je tudi napadanje liberalnih listov na njegovo osebo ter izreklo zaupanje njemu in vsej Slovenski Ljudski Stranki.

n Črni vrh nad Idrijo. V soboto, dne 16. t. m., je udarila strela v hišo Janeza Rudolf, po domače Povhar, na Javorniku št. 6. Strela je udarila skozi zid na oglu hiše v sobo in težko poškodovala pastirja, ki je sedel ravno za mizo, tako da so ga komaj oživili. Odtod je šla strela v drugo sobo in odtod v hlev, kjer je pobila pet goved in dva prašiča. Ker je bila streha slamnata, je bila hiša naenkrat vsa v ognju. Gospodar in gospodinja vsled strahu nista mogla ničesar storiti. Posestnik je bil zavarovan za 1600 K, škoda je pa seveda veliko večja. Zato pa se toplo priporoča usmiljenim srcem za pomoč.

n Vremska dolina pri Divači se je spremenila i letos v pravi raj. Veje

sadnega drevja, posebno češplje, se lomi pod blagodejno težo. Za konserveriranje za goriške takozvane »amoli« je tukajšnje sadje kot nalašč. Trgovci z Dunaja in Prage dobrodošli! Debele, sladke, sočnate in s sadno kislino obdarovane vremske češplje delajo kras na vsakem mestnem trgu. S trganjem prično 27. in 28. avgusta.

n **Žiri.** Političen shod, o katerem smo zadnjič nekaj omenili, se bo vršil v Žireh dne 7. septembra popoldne po litanijah pod kozolcem g. župana Fr. Petriča v Stari vasi. Na shodu bodo govorili: gg. deželna odbornika dr. Lampe in dr. Pegan ter državni poslanec Gostinčar. Zavedni Žirovci se ga bodo udeležili do zadnjega moža, da slišijo zopet iz ust svojih zastopnikov, kako se kaže uspeh ali neuspeh našega dela in truda v deželnem odboru in državni zbornici. Sô pač časi, da se mora vsakdo zanimati za javno življenje. Deželno gospodarstvo, davki, vojaštvo, delo v dunajskem parlamentu, naši narodni boji itd. Kdo bi z veseljem ne prihitel od daleč, da bi po dolgem času imel priliko poslušati zanesljive poročevalce o teh zadevah? Zato vabimo tudi sosedne fare naše občine, ki imajo redkokdaj enako priliko. Pridite tudi vi v Žire v nedeljo, dne 7. septembra popoldne. — Pri tej priliki si bodo lahko ogledali udeleženci shoda lepo mozaično sliko sv. Martina, ki bo sedaj — ako zopet ne nastopi kaka neprijetna ovira — postavljena v našem novem velikem oltarju. Tako bomo pri tej priliki imeli obenem cerkveno slovesnost, ker nam bo idrijski gospod dekan blagoslovil sliko sv. Martina ter tabernakelj. Slika je bila pripeljana v Žiri 19. avgusta. Slovesno so peli zvonovi pri župni cerkvi ter bližnjih podružnicah, ko je na lično ozaljšanem vozu peljal g. Franc Meglič, domačin iz splošno spoštovane hiše, farnega patrona v novo cerkev. Da bi le skoraj zavzel sv. Martin že dolgo časa pripravljeno mu mesto! Tvrdka, ki je izdelala mozaik, je sporočila, da si je pokvaril v zadnjem trenutku njen glavni monter roko — in tako je bila naša potrpežljivost vzeta zopet za en teden na poskušnjo. Bo pa potem večje veselje. — Slišali in videli bomo torej dne 7. septembra marsikaj zanimivega — torej le v Žire 7. septembra!

n **Žirovske novice.** V nedeljo tedna, 7. septembra, bodo priredili naši poslanci velik političen shod v Žireh pod kozolcem g. župana Petriča. Poročajo gg. poslanci Gostinčar, dr. V. Pegan in dr. Lampe. Slednji si bo pri tej priliki tudi ogledal novo cesto na Logatec. Na shod vabimo ne samo domačih mož, ampak tudi iz sosednih fara, zlasti iz Ledine, iz Oselice in iz Vrha. Prične se shod po popoldanski službi božji. — Društvo »Sveta vojska« priredi to nedeljo, 31. avgusta, po litanijah predstavo v Domu. Čisti dobiček je namenjen za poravnava stroškov, ki jih je imelo pri zadnji ustanovitvi društva zlasti s skioptičnim predavanjem. Vstopnina bo izredno nizka. Tisti, ki so bili zadnjič pri teh predavanjih, se izkažejo hvaležne s tem, da sedaj posetijo to prireditelje. — Žirovcev je bilo

na katoliškem shodu precej nad 100. Soglasna sodba je bila: Kaj takega še nismo videli! — Neki tukajšnji učitelj razpošilja starišem poziv, naj poščeja svoje male otroke (dečke in deklice) v Sokolski dom. Pametni stariši vedo, kaj jim je storiti. Iz te moke ne bo kruha, gospod učitelj!

Petrolej.

(Konec.)

V vseh drugih državah Združenih držav je pridobivanje petroleja silno napredovalo. Tako se je pridobitev v Kaliforniji od leta 1900 do 1904 posredmerila. Kljub temu je pa bil pensilvanski, kjer se ga tudi mnogo manj pridela, šestkrat dražji kot pa kalifornijski petrolej, ker je prejšnji mnogo bogatejši na lahko gorljivih in za razsvetljavo pripravnih sestavinah.

Najbolj je nagajala pri razprodaji petroleja Ameriki nekaj časa Rusija. Že leta 1888 se je pridobilo v Ameriki 27½ milijonov sodov, medtem ko ga je Rusija samo za 5½ manj. Leta 1891 ga je Amerika naenkrat 54 milijonov, Rusija pa samo 33 milijonov. Leta 1898 je pa že imela Rusija 61½ milijonov, medtem ko je Amerika dobila samo 55 milijonov. Do leta 1901 je bila Rusija prva, na kar je jela ameriška pridobitev silno hitro rasti ter Rusija padati, kar ima slabe posledice dandanes skoro za ves svetovni trg. Leta 1904 je bila Rusija deležna samo z 35,8 odstotki svetovnega prometa, medtem po je imela Amerika 53,8 odstotkov. Nato so sledile še ruske prekucije in vojska leta 1905 tako, da je bilo od 1500 krajev na Ruskem, kjer so vrtali petrolej, delavnih le 900 petrolejskih vrelcev.

VI.

Ceno pri razprodaji in nakupovanju petroleja določujejo predvsem dve stvari. Prvič je petrolej dražji z ozirom na to, če je bolj ali manj očiščen. Kajti z lepo dišečim petrolejem za salon je mnogo več opraviti kot pa s smrdečim bencinom. Drugič je pa petrolej kot vsaka druga stvar tedaj dražji, kadar se ga več porabi in kadar prodajalci bodisi upravičeno ali svojevoljno zvišajo cene.

In prodajalne cene se ravna dandanes skoro popolnoma po volji znanega bogataša Johna Rockefellerja, ki ga imenujemo navadno očeta in kralja trustov, to je družb, ki dandanes določujejo cene večine blagu.* Bil je v svoji mladosti reven preprost delavec, ki je prišel s svojim bratom v Ameriko z namenom, da obogati. Začel je malo kramarijo, pri kateri mu je pomagal brat. Kmalu je pa spoznal, da bi se dalo veliko več zaslužiti z petrolejem. Zato se je zvezal z nekaj delavci ter tehniško izobraženimi ljudmi, ki so mu

pridobivali in čistili petrolej. Šlo mu je dobro in že ga je mikalo, da bi nakupil kolikor mogoče veliko petrolejskih vrelcev. Toda s tem bi mu ne bilo veliko pomagano, ker je uvidel, da je transport silno drag. Zato je sklenil najpoprej dobiti vse železnice v svoje roke, kar se mu je pri treh pensilvanskih posrečilo na ta način, da je podkupil vodje ter napravil svoje dovajalne cevi, posodo in skladišča, za kar so mu železnice polovico ceneje vozile, kot drugim podjetnikom petrolejskih vrelcev. Vsled tega je lahko nastavljal tako nizke cene, da ni mogel nihče z njim konkurirati in lastniki vrelcev so morali prodajati po istih cenah, kot se je zljubilo Rockefellerju, ali pa popustiti podjetje, katere je pokupila večinoma družba bogatašev, ki jo je ustanovil on l. 1878. s kapitalom 100.000.000 dolarjev. Posestva petrolejskih vrelcev so se vsled teh velikih denarnih sredstev naglo množila tako, da je že leta 1880 bilo v rokah te družbe 90 odstotkov vsega ameriškega petroleja. Ko je uničil Rockefeller na ta način na stotine samostojnih podjetnikov v Ameriki, je poskusil isto storiti tudi v inozemstvu. V ta namen se je pogodil z znanimi bogataši Rothschildi, ki naj bi na isti način, kot je on goljufal v Ameriki železnice ter uničil samostojne podjetnike, delali tudi v Rusiji. Toda Rothschildom se nameravana goljufija in odrtija ni posrečila, ker sta spoznala predrzno nakano brata Nobel, ki sta v Rusiji imela največ petrolejskih vrelcev v svojih rokah.

Kljub velikemu prizadevanju Rockefellerja je ostalo v Ameriki še vedno nekaj samostojnih bogatih podjetnikov petrolejskih vrelcev, ki so delali njemu konkurenco. Zato je Rockefeller uvidel, da bi bilo mnogo boljše, da bi se s svojo družbo, ki jo je ustanovil 1878. leta, prijateljsko zvezal z bogatimi podjetniki, kar je v resnici storil leta 1882, ko je ustanovil trust na petrolej z imenom Standart Oil (Trustees) Company. Vsi večji podjetniki so namreč prišli z Rockefellerjem skupaj ter so določili najvišje in najnižje cene, po katerih se sme petrolej do prihodnjega skupnega sestanka prodajati, določili so si trg, kjer sme vsak posamezen prodajati, sklenili proizvajati le toliko petroleja, kolikor je upati, da se ga bo z lahkoto prodalo po dogovorjenih cenah, dogovorili so se natanko, kako bodo plačevali sirovo olje, tudi o cenah, po katerih bodo plačevali delavce. Ustanovili so tudi skupno blagajno, iz katere dobi oni, ki bi premalo prodal in trpel škodo, odškodnino na škodo ostalih članov. Nadalje so uredili skupno pisarno, ki je upravljala vsa agentska dela in sprejemala vsa naročila in nazadnje so ukrenili vse potrebno, da jih je tudi država priznala za pravno družbo.

Podjetniki petrolejskih vrelcev, rafinerji in delničarji, ki so prispevali k skupnemu kapitalu s svojimi delnicami, so si izbrali odbor devetih mož, kateremu je načeloval Rockefeller. Ta odbor je sedaj določil vsako leto, kako

*Prim. »Čas« 1909: Dr. Krek, O kartelih in trustih.

visoki naj bodo deleži ali dividende, ki naj jo dobi vsak član iz skupnega dobička. Ta odbor je tudi določeval popolnoma samolastno o posameznih rafinerijah, katera naj se zveča ali zmanjša, katera naj se opusti.

Seveda je še ostalo v Ameriki in drugod nekaj samostojnih podjetnikov, trgovcev in mešetarjev, ki niso pristopili k petrolejskemu trustu in so upali, da bo mogoče izhajati, posebno ker se je od leta 1882, ko se je trust ustanovil, pa do leta 1885 pridobitev petroleja v Ameriki za kakih 10 milijonov sodov zmanjšala. Upravičeno so upali, da bo morala nova družba, če bo hotela izhajati, cene petroleja zvišati, na kar bodo tudi sami lažje dražje prodajali. Toda zastoj so upali. Res petroleja je bilo leto za letom manj, prodajal se je lažje, a cene se niso zvišale. Nasprotno, Rockefeller je cene svojemu petroleju še znižal, v svesti si, da morajo na ta način pasti gospodarsko vsi samostojni podjetniki, na kar se bo on tem lažje odškodoval p. mnogo dražji razprodaji. Sličen maneuver je ponovil Rockefeller v letih 1891 do 1894 tako, da je moral vsakdo, ki je poprej še obstal ali se pa gospodarsko morda celo povzdignil, odnehati z trgovino na petrolej.

Dobiček petrolejskega trusta se je pa množil leto za letom tako, da so znašale za leto 1908 družbene dividende 39.335.320 dolarjev in v zadnjih sedmih letih so prejeli družbini delničarji nič manj nego 279.258.980 dolarjev. Temu nasproti je bila družba zmožna dokazati za isto dobo čistega dobička v skupnem znesku 513.202.074 dolarjev, tako da je ostalo po razdelitvi dividend 233.943.094 dolarjev prebitka. Čisti dobiček za leto 1909 je pa bil preračunjen na 100.000.000 dolarjev.

Raznoterosti.

Bivši gluhonemec — junaški tenor.

V New Yorku se izobrazuje za pevski poklic mlad mož, ki ima prekrasen tenor in mu prerokujejo najlepšo bodočnost. Največja zanimivost je pa zgodba njegovega življenja. Do svojega drugega leta se je popolnoma normalno razvijal; tedaj pa je padel z mize in odsehdob je bil gluhonemec. Vsa zdravniška umetnost mu ni mogla pomagati. Stariši so ga dali v gluhonemnico. Tu je z 12 leti nevarno obolel in v hudi vročici so mu prihajali iz ust govori podobni glasovi. Zdravniki so ga nato začeli energično zdraviti in tekem enega leta se je deček zopet naučil govoriti. Nato se je začel nenavadno zanimati za glasbo in ko se je razvil v mladeniča, se je pokazalo, da ima prekrasen tenor. Sedaj se pripravlja za opernega pevca.

Živali, ki žro mrhovino, so imele lani in letos zopet enkrat obilo pojedino na Balkanu. Listi poročajo, da so se krokarji, vrane in drugi mrhovinarji med pticami iz Avstro-Ogrske in Ru-

munije v velikih jatah selili na Balkan, kjer se niso mastili samo na mrtvih živalih, marveč tudi na napol pokopanih in nepokopanih mrličih. Tudi volkovi so se v mnogo večjem številu pojavili nego sicer.

Organistovski rekord. Slavni angleški organist Gatty Sellars se je ravnokar vrnil iz Amerike v domovino. Na svojem gostovanju v Združenih državah je prepotoval 75.000 angl. milj in igral 500krat na 465 orglah. V Winnipegu je igral pri 40 stop. pod ničlo, v Texasu pa pri vročini 110 stop. v senci.

Smešnice.

Neprijetno. Hčerka pride k očetu v gostilno: »Oče, brž pojdite domov; mati že dve uri na vas čaka s palico v roki!«

V sodnji. Sodnik: »Vi ste temu gospodu rekli »tepec«; kaj pravite na to?« — Zatoženec: »Dalje ko ga gledam, bolj se mi zdi, da je res!«

Zdravnikovo priznanje. Bolnik: »Pa menda vendar ne bom umrl, gospod doktor?« — Zdravnik: »Ljubi moj, zakaj ste me pa potlej klicali?«

Brzi odgovor. Učitelj lovca, ki je prav debelo lagal: »Gospod logar, vi ste nepoboljšljivi! Kaj boste rekli, če se boste nekega jutra v peklu zbudili?« — »I no, »dobro jutro« bom rekel, gospod učitelj!«

Pogostni jetnik. Kmet: »Ali bi mogel s kaznjencem Štramljetom govoriti par besedi?« — Čuvaj: »Ne, je bil večeraj izpuščen... ampak pridite čez kakih 8 dni, — takrat bo gotovo zopet tukaj!«

Huda bolnica. A: »Torej je sitna Urša vendar ozdravela?« — B: »Ona je ozdravela; toda vsi trije zdravniki, ki so k njej hodili, so zboleli.«

Postavno. Sodnik: »Zatoženec izgovor, da je bil pijan, se ne more vpoštevati, ker ni bil tako pijan, kakor zahteva postava.«

Odgovorni urednik F. Kerhne.

Gospodinjite najceneje

ako se poslužujete k pripravi Vašega zajutreka, malice ter večerje zrnati kavi podobnega »pravega : Francka : z kavim mlinčkom«.

In zakaj?

Ker »pravi : Franck«

poseduje blagovonjav okus, ki povzdiga vonjavo zrnate kave ter je pritem vendar najcenejši, ker je najizdatnejši kavin pri-datek.

imp 07,20.045

Mnenje gosp. prof. G. Pera, v Turinu.

Gosp. J. Serravallo

Trst.

Zahvaljujem se vam za doposlani vzorec vašega železnatega kina vina Serravallo. Vaše vino je brez dvojbe eden najmočnejših tonikov in najboljših okrepičinskih sredstev, kar jih jaz poznam. Jaz bom vedno s svojimi skromnimi močmi podpiral vaš izdelek.

Turin, 22. januarja 1912.

Prof. G. Pera.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Gradec, 20. avgusta: 80, 64, 45, 9, 41.

Linc, 23. avgusta: 48, 52, 58, 51, 84.

Pri lišajih

vseh vrst, posebno pri mokrih in suhih lišajih, kakor tudi pri prihljnih nedosežnih nadležih pri vseh izpuščajih, haemorrhoidah, celo pri naj bolj zastaranih slučajih, kjer so odpovedala vsa doslej vporabljenasredstva, lekarnarja

3411 Stauder

Euzema-balsam

gotovo pomaga Zdravi se z Euzemo brez motenja počitka. Zavarov. s pat. št. 141.365. Cena 5 kron.

Pušica za poskušnjo 3 kron.

Pristen je iz Roth-ove lekarnarje Kaufbeuren D 35. bav. Rillgäu.

Številna zahvalna pisma ozdravljenih, posebno takih, ki so vporabili leta vsa mogoča mazila brezuspešno.

40 m ostankov K 13-50

Vsled balkanske vojske je ostala velika množina lepo zbranega zajamčeno pristobarnega in pralnega blaga v zalogi, ki se razprodaja 50 % pod tovarniško ceno: kanafsi, oksfordi, ceferji za srajce, tudi za bluze, modro-črni za obleke in predpasnike, šifoni, platne, dišeni, brisače.

Razpošilja 2402

tkalnica Austria,

Gieshübel pri Novem Mestu ob Met., Češko.

Ostanki so dolgi 3—18 m. Pri naročilu z zav. se pošlje franco.

Tovarniški dimniki zazidavanja kotlov Alphons Custodis Dunaj XIII/2

Avtomatična pasli!

Za podgane K 4 —, za miši K 2 40, ujame brez nadzorstva do 50 kom. dov. v eni noči. Ne zapuste nobenega smrada in se zopet same nastavijo. Past za ščurke edina te vrste, na katero se ujame na tisoče ščurkov v eni noči, 4 K 2 40. Povsod najb. uspeh. Pošilja po povzetju Frano Humann, Dunaj, 2. Bezirk, Aloisgasse 3/23. Mnogo pohvalnih pism. Pred manj vrednimi ponareditvami se varuj. V c. in kr. vojaških skladiščih v uporabi. Telefon 23446. 2702

„CAS“

znanstvena revija, izhaja 10 krat v letu in stane po 5K na leto. Naročnino prejem upravitelstvo v Ljubljani.

Steckenpferd- Mlijino mlečno mlo

je slejkoprej neobhodno potrebno za racionalno
negovanje kože in lepote. Vsaki dan pohvalnice.
Dobi se povsod a 80 vin. 062

Na stotine ostankov
platna in modnega
blaga za moške in
ženske obleke se bode
razprodajalo zdaj po
sezoni

za prav nizko ceno.

Zahtevajte torej v lastnem in-
teresu vzorce in sezonske
ostankov od 1. šlezjske raz-
pošiljalnice platna

„SUDETIA“
Jägerndorf št. 42, avstr. Šlez.

Naročajte, Slovenca!

Vajenca poštenih starišev s primerno
šolsko izobrazbo, in po-
močnika pridnega delavca, sprejme takoj
JAKOB MALEŇSEK, stavbeni in
umetni ključavničar, Bohinjska Bistrica. 2506

Sukneno in volneno blago

kupite najbolje
pri trdku

M. Tomec

pošiljalna sukna
Mnichovo Hradišče

Česko.

Vzorci na za-
htevo franco.
Solidni zastop-
niki se sprejmo.

2535

Izjava.

Podpisana Ana Žitnik obžalujem, da sem
razžalila našega gospoda učitelja in se mu lepo
zahvaljujem, da mi je blagodušno odpustil ter
umaknil tožbo proti meni. V svrhu poravnave
plačam protovoljno znesek 6 K za obč. ubožce.

Gabrje, 6. jul. 1913.

2553

Ana Žitnik.

Ali rabite Brinovec in Hrušovec ??

naročite ga pri:
FR. CVEK-u v Kamniku.

Učenec

2450 3

se sprejme na stanovanje in hrano po nizki
ceni pri HELENI OBLAK, Škofja Loka št. 21.

Prostovoljna prodaja

Veliko zemljišče na Dovjem št. 43 (pošta
Dovje, Gorenjsko), cel grunt v obsegu 66 ha
— hiša, gospodarska poslopja, polje, travniki,
gozdi, — prodaja skupaj lastnik iz proste roke proti
plačilu v gotovini. Posredovalci so izključeni

SANATORIUM EMONA v Ljubljani.

Komenskega ulica št. 4.

Privatno zdravilišče za notranje in kirurške
bolezni. — Porodnišnica. — Medicinske kopeli.
Lastnik in šef-zdravnik: Dr. Fr. Derganc, primar. I. kir. odd. dež. boln.

Odda se v najem radi družinskih razmer
dobro obiskana

kovačnica

prednost imajo večji raznih kovaških del, po-
sebnost pa podkovstva ter s spričevalom pod-
kovske šole. Več se izve pri

2554

Ani Peternel, Žiri št. 59 nad Škofjo Loko.

Proda se hiša z dvema sobama, kletjo in
vežo ter hlevom, prav bli-
zu cerkve v Trzinu pri
Mengšu. Zraven nekaj sadnega vrta in nekaj go-
zda. Cena 2400 K. Več se izve v Domžalah št. 81.

Služba cerkvenika

2555

se odda v Podzemlji pri Metliki. Nastop dne
15. oktobra. Prosto stanovanje, vrt in nekaj
zemljišča. V denarjih 300 K in kar je štolnine
še posebej. Prednost ima oni, ki zna s konjem
voziti.

Župni urad v Podzemlji, dne 22. avg. 1913.

Novoopremljeni umetni

mlin z žago

na vodno silo, opremljen z najnovej-
šimi modernimi stroji, z nekaj pose-
stvom, v zelo dobrem stanu v lepem
kraju in na izvrstnem prostoru, se pod
ugodnimi pogoji po zmerni ceni prodaja
Nastav pove uprava pod št. 2418.

Milijon kron zneskov za opravo je iz- plačal v nekaj mesecih

2349 „MÄDCHENHORT“.

Prvo splošno humanitarno društvo za opravo
možnih godnih deklet, Dunaj I. Franz Josefs-
Kai Nr. 43.

Predsednik: Prior Rudolf graf Mels-Colloredo — Vsak
člen vplača v 2 letih K 294 — in dobi v slu-
čaju mojih po 2 letih K 600 potemtakem obrestovanje
po 124%.

Sprejem { brez določene starosti
brez razlike vere
brez zdravniškega spričevala

Sprejmejo se: zastopniki pod godnimi pogoji. —
Plačila sprejema: Martin Raznožnik Spodnja Šiška v
Ljubljani, Cesta na državno železnico 149

Denarni promet do 31. decembra 1912
čez 82 milijonov kron.

Stanje vlog
čez 22 milijonov kron.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

6

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 6, prtilčje, v lastni hiši nasproti hotela „Unlon“ za frančiškansko cerkvijo
sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni
zadružniki, temveč tudi cela de-
žela Kranjska in jih obrestuje po

4 ³/₄ %

brez kakega odbitka, tako da sprejme vlož-
nik od vsakih vloženih 100 kron čistih
obresti 4.75 kron na leto.

Za nalaganje po pošti so poštnohranil-
nične položnice brezplačno na razpolago.

Fran Povše, komercialni svetnik, vodja, graščak, državni in deželni poslanec, predsednik. Josip Šiška, stolni kanonik, podpredsednik. Odbor-
niki: Anton Belec, posestnik, podjetnik in trgovec v St. Vidu nad Ljubljano. Dr. Josip Dermastia, Anton Kobi, deželni poslanec, posestnik
in trgovec, Breg p. B. Karol Kauschegg, veleposestnik v Ljubljani. Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani. Ivan Kregar, hišni posestnik v
Ljubljani. Fran Leskovic, hišni posestnik in blagajnik „Ljudske posojilnice“. Ivan Pollak ml., tovarnar. Karol Pollak, tovarnar in posestnik
v Ljubljani. Gregor Šilbar, župnik na Rudniku.

